

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Strasbourg, 7 April 2014

Public
GVT/COM/III(2014)001
/Bosnian language version/

**ADVISORY COMMITTEE ON THE FRAMEWORK CONVENTION FOR THE
PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES**

**COMMENTS OF THE GOVERNMENT OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
ON THE THIRD OPINION OF THE ADVISORY COMMITTEE
ON THE IMPLEMENTATION OF THE FRAMEWORK CONVENTION
FOR THE PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES
BY BOSNIA AND HERZEGOVINA**

(received on 18 March 2014)

Odgovori na Treće mišljenje o Bosni i Hercegovini, Savjetodavnog komiteta Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Evrope

U vezi sa navedenim preporukama dajemo slijedeće informacije i pregled najvažnijih aktivnosti koje su provele, institucije vlasti, vijeća/savjeti za nacionalne manjine na svim nivoima oraganizovanja u Bosni i Hercegovini kao i udruženja nacionalnih manjina u proteklom periodu.

Napominjemo i to da je Treće mišljenje o Bosni i Hercegovini, Savjetodavnog komiteta Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Evrope usvojeno 7. marta 2013. godine postavljeno i na Web stranici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine u bosanskoj i engleskoj verziji.

-Sva pitanja vezana za etničku ili nacionalnu pripadnost na predstojećem popisu trebaju biti opcionalna, osigurati, u dogovoru sa nacionalnim manjinama, da postoji mogućnost izjašnjavanja više pripadnosti ili identifikacije sa drugim grupama osim sa konstitutivnim narodima ili nacionalnim manjinama; preduzeti mjere za podizanje svijesti među pripadnicima nacionalnih manjina prije popisa stanovništva i nastaviti napore kako bi se osiguralo njihovo efektivno učešće u popisnom procesu;

Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovine je jedan od najvažniji i najsloženiji projekta koji se realizuje u posljednje 22 godine od kojeg će imati koristi svaki građanina Bosne i Hercegovine.

Popis stanovništva najveće je statističko istraživanje jedne države kojim se prikupljaju, obrađuju i objavljuju podaci o stanovništvu, domaćinstvima i stanovima. Cilj svakog Popisa je ustanoviti broj stanovnika za cijelu državu, kao i po svim teritorijalnim nivoima. Osim broja i prostornog rasporeda, Popis stanovništva osigurava podatke o demografskim, etničkim, obrazovnim, ekonomskim, migracionim i drugim značajkama stanovnika, kao i o broju domaćinstava, porodica i njihovim značajkama, te podatke o stambenom fondu i njegovim značajkama. Ti su podaci neophodni za provođenje ekonomskih i socijalnih razvojnih politika, te naučnih istraživanja, korištenje sredstava iz EU i frugih fondova, kao i druge potrebe građana, što znači da je Popis i najvažniji statistički izvor podataka o stanovništvu jedne države. Prema preporukama Ujedinjenih naroda, popisi stanovništva se provode svakih deset godina. Posljednji popis stanovništva u BiH obavljen je 1991. godine.

Popis organizuju i provode statističke institucije u Bosni i Hercegovini: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku i Republički zavod za statistiku Republike Srpske u saradnji sa ministarstvima i drugim institucijama nadležnim za poslove Popisa.

U skladu sa relizacijom istog donijeta je i potrebna zakonska regulative:

-Zakon o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 10/12 i Zakon o izmjenama Zakona o popisu, “Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 18/13);

- Zakona o organizaciji i provođenju Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2013. godine u Republici Srpskoj (“Sl. glasnik RS” br. 70/12 i 39/13),

- Preporuka Ekonomskog povjerenstva UN-a za Evropu i Statističkog ureda Evropske unije («Recommendations for the 2010 Censuses of Population and Housing»);
- Uredbe (EC) br. 763/2008 Evropskog Parlamenta i Vijeća.

Sukladno Zakonu, Popis je proveden na terenu od **01.10.2013. godine do 15.10.2013. godine.**

Vrlo je značajno napomenuti značaj ovog Popisa koji će biti prvi pregled ekonomskih i društvenih podataka u Bosni i Hercegovini od 1991. godine, čime će se, na osnovu tačnih podataka, omogućiti:

- planiranje i realizacija privrednih i socijalnih razvojnih politika,
- za naučna istraživanja,
- za izradu projekata za korištenje sredstava iz IPA fondova,
- popis će biti održan prema najvišim evropskim i svjetskim standardima,
- podaci će biti i međunarodno uporedivi i priznati.

Popis je proveden na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine. Popisom su obuhvaćene sve općine (142). Federacija Federacija Bosne i Hercegovine 79 općina, Republika Srpska 62 i Brčko distrikt BiH.

Popis je proveden na tradicionalan način, metodom intervjua, koristeći princip od vrata do vrata.

Intervju sa ispitanicima su obavili popisivači.

Način popisivanja je regulisan i definisan Zakonom o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine, Metodologijom za pripremu, organizaciju i provođenje Popisa i Uputstvom za popisivače i drugim uputstvima Agencije, Federalnog zavoda za statistiku i Republičkog zavoda za statistiku Republike Srpske.

Lični podaci koji se prikupljaju Popisom, podliježu posebnoj zaštiti koja se obezbijeduje u svim fazama realizacije (prikupljanje, kontrola, obrada i objavljivanje rezultata Popisa).

Popisivači i sva druga lica koja obavljaju poslove u vezi s Popisom dužni su da čuvaju trajno kao službenu tajnu sve podatke prikupljene od pojedinaca koji se odnose na njihove lične, porodične i imovinske prilike.

Zaštita ličnih podataka osigurati će se u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka i Zakonom o statistici Bosne i Hercegovine.

Popis i popisni podaci su nam potrebni:

- za stvaranje realne slike o društveno – ekonomskoj situaciji u Bosni i Hercegovini;
- da budu osnova vladama svih nivoa za planiranje razvoja kako države tako i svake regije i lokalne zajednice;
- da olakšaju domaćim i stranim kompanijama da planiraju razvoj i investicije;
- da olakšaju rad naučnoj i akademskoj zajednici;
- popis je također i pozitivan korak na putu evropskih integracija i korištenja sredstava iz IPA fondova;
- popis je moćan instrument u razvoju demokratije i civilnog društva zato što mjeri stvarnost,

a ne mišljenja;

- što će prikupljeni podaci biti međunarodno priznati i uporedivi sa podacima drugih zemalja, te omogućiti nam bolju ocjenu vlastitih rezultata.

Obaveza svih građana je da se popišu, kao i da daju potpune i tačne podatke na pitanja iz popisnih obrazaca.

Za osobe koje ne odgovore ili daju pogrešne podatke, na osnovu Zakona o popisu (član 43.) i Zakona o organizaciji i provođenju popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Republici Srpskoj (član 18.) predviđena je novčana kazna.

Za posebne potrebe pripreme, vršenja i obrade podataka Popisa formirana su i posebni ad hoc organi određeni u čl. 24., 25. i 26. Zakona, i to:

- popisni biro: Centralni popisni biro, Popisni biro Agencije, popisni biro entitetskih zavoda za statistiku i Popisni biro Brčko distrikta BiH,
- kantonalne popisne komisije i
- općinske popisne komisije.

Na Popisu stanovništva angažovano je na privremenoj osnovi oko 21 000 ljudi.

Agencija za statistiku BiH u saradnji sa entitetskim zavodima za statistiku utvrđuju popisne tabele i objavljuju rezultate Popisa.

Preliminarni rezultati Popisa biće objavljeni u roku od 90 dana nakon završetka popisivanja. Objaviti će se podaci o broju popisanih osoba, stanova i domaćinstava, kao i broj domaćinstava koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom.

Rezultati Popisa određeni jedinstvenim programom za obradu podataka objavljivati će se u periodu od 1.7.2014. do 1.7.2016. godine.

Prema članu 38. Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine namjenska sredstva za finansiranje poslova i zadataka Popisa osiguravaju se iz budžeta Bosne i Hercegovine, entiteta, Brčko distrikta BiH, međunarodnih donacija i drugih izvora.

Vijeće ministara BiH, na prijedlog Agencije za statistiku BiH, usvojilo je 28. 4. 2013. godine Finansijski plan za popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013.

Prema Finansijskom planu, bruto troškovi Popisa iznositi će **46.489.665 KM**.

Evropska unija dodijelila je, u obliku granta, Agenciji za statistiku BiH, 7,5 miliona eura kao dodatnu podršku Popisu stanovništva u BiH čime bi direktno podržala popisni rad na terenu i pokrila oko 35 posto ukupnih procijenjenih troškova Popisa stanovništva.

U vezi pitanja koji se odnose na etničku ili nacionalnu pripadnost u odnosu na obavljeni popis stanovništva, Vijeće ministara BiH je na 46. sjednici formulisalo pitanja koja se odnose na državljanstvo, etničku pripadnost, vjeru i maternji jezik (pitanja 24., 25. i 26.). U skladu sa istim dozvoljne je opciona mogućnost i postojala je mogućnost

izjašnjavanja više pripadnosti ili identifikacije sa drugim grupama osim sa konstitutivnim narodima.

Kod pitanja koja se **odnose na državljanstvo, etničku pripadnost, vjeru i materinski jezik građani su imali potpunu slobodu izjašnjavanja.** Popisivač nije imao pravo da sugerise odgovor tako da su se građani mogli izjasniti onako kako žele. Popisivači su evidentirali sve odgovore, a statističke institucije će im dodijeliti šifre i unijeti u bazu podataka.

U svim fazama pripreme regulative vezano za ovu oblast konsultovani su pripadnici nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini i svi Upitnicu i obrazci su prevedni i bili dostupni na jezicima zakonom prepoznatih nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini. Pojedina udruženja nacionalnih manjina u BiH održale su i informativne kampanje vezano za implementaciju samog Popisa stanovništva.

Iz informacije koju smo dobili iz Instiucije ombudsmena BiH informisani smo da oni nisu bili konsultovani niti bili uključeni u pripreme za popis. Instiucije ombudsmen BiH izdala je i saopštenje za javnosti u vezi popisa, u kojem se posebno osvrnula na popis osoba koji se nalaze pod starateljstvom u ustanovma. Takođe su istakli da postoje navodi koji upućuju da za popis nisu izvršene dovoljno kvalitetne pripreme.

-Ubrzati – zatim izmjene i dopune primjeniti na izborima 2014. godine – promjenu ustava i drugih relevantnih zakonskih odredbi kako bi se uklonilo isključenje "ostalih", uključujući i pripadnika nacionalnih manjina, da se kandiduju na predsjedničke dužnosti i za članove Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, usvojiti pristup koji pospješuje učesće svih bez daljih etničkih podjela i osigurati da pripadnici nacionalnih manjina budu direktno uključeni i konsultovani u ovom procesu;

Veliko Vijeće suda za ljudska prava u Strazburu 22. decembra 2009. godine donijelo je presudu broj: 27996/06, zbog narušavanja prava o slobodi izbora i diskriminacije „ostalih“ koji nisu pripadnici ni jednog od konstitutivnih naroda BiH, kako stoji u Ustavu Bosne i Hercegovine, u korist podnosioca tužbe, uz obavezu Bosni i Hercegovine da snosi sudske troškove aplikantima i da pristupi ustavnim promjenama koje će biti usklađene sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Radi se o slučaju tužbi Derve Sejdića i Jakoba Fincija protiv Bosne i Hercegovine, predstavnika romskog i jevrejskog porijekla.

Sa ciljem uvođenja odgovarajućih ustavnih i zakonskih amandmana, Vijeće ministara BiH je usvojilo Akcioni plan 4. marta 2010. godine i imenovalo Radnu grupu da napravi nacrt istih. Centralna izborna komisija BiH je usvojila Akcioni plan 18. februara 2010. godine iznoseći u detalje odredbe koje bi trebale biti usvojene i moguće korake koje bi trebalo preduzeti ako amandmani ne budu usvojeni prije zakazanih opštih izbora do kraja maja iste godine.

Vijeće ministara BiH je, nakon toga, 22. aprila 2010. godine, razmotrilo izvještaj Radne grupe zadužene za pripremu ustavnih i zakonskih amandmana i dalo joj novi rok za izvršenje postavljenog zadatka.

Bosna i Hercegovina i pored navedenih uloženi napore ni do danas nije implementirala predmetnu presudu iz razloga što do danas Privremena komisija nije postigla takav stepen saglasnosti koji je potreban za predlaganje amandmana za Ustav BiH, ali nastavlja rad na

pronalaženju rješenja potrebnih za provođenje presude, u skladu sa sugestijama i odlukama domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

I Institucija ombudsmena u Bosni i Hercegovini je dosada u više prilika pozivala da potrebu izmjena Ustava Bosne i Hercegovine i drugih relevantnih zakonskih odredbi, kako bi se omogućilo učešće svih građana u političkom životu, pa tako i pripadnika nacionalnih manjina, te pristupilo provođenju presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić-Finci.

Vezano za direktno uključivanje pripadnika nacionalnih manjina u taj proces, stav Institucije ombudsmena je da vlasti prilikom procesa koji se odnose na donošenje odluka u zakonodavnim i predstavničkim tijelima, kao i planiranje i provođenje politika od strane izvršne vlasti trebaju u što većoj mjeri uključiti i konsultirati sve grupe koje su obuhvaćene tim mjerama i procesima.

-Prioritetno, preduzeti sve neophodne korake kako bi se uklonila segregacija u obrazovanju, posebno ubrzati ukidanje svih preostalih slučajeva "dvije škole pod jednim krovom" i zamijeniti ih integrisanim obrazovanjem, raditi na izbjegavanju formiranja jednonacionalnih škola u područjima gdje postoji mješovito stanovništvo pri čemu će se učiti iz pozitivnih iskustava područja u kojima se ovakvo obrazovanje uspješno primjenjuje;

-Osigurati da se u svim školama u Bosni i Hercegovini primjenjuje i proširuje zajedničko jezgro nastavnih planova i programa uključujući i na predmete istoriju, geografiju i vjeronauku; uvesti inkluzivno i multiperspektivno učenje tih predmeta;

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine je, 15.10.2013. godine, entitetskim, Distrikta Brčko i kantonalnim vladama u BiH, uputilo Informaciju o prezentaciji Kombiniranog drugog, trećeg i četvrtog periodičnog izvješća Bosne i Hercegovine o provođenju Konvencije o pravima djeteta UN-a sa zaključcima i Zaključnim zapažanjima i preporukama Komiteta za prava djeteta UN-a, a koju je Vijeće ministara BiH razmotrilo i usvojilo na 63. sjednici održanoj 11. 9. 2013. godine.

U skladu sa zaključcima, koje je usvojilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na gore navedenoj sjednici, a koji se odnose i na segment obrazovanja, od vlada u BiH se traži nadležno postupanje i sačinjavanje plana implementacije preporuka Komiteta za prava djeteta.

Iz informacije Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine:

Oblast obrazovanja

U pogledu segregacije i poštivanja ljudskih prava, Ministarstvo civilnih poslova BiH je, u okviru svojih nadležnosti, na više sjednica Konferencije ministara obrazovanja Bosne i Hercegovine ukazivalo na nužnost rješavanja ovih pitanja. I na nedavno održanoj 3. sjednici Konferencije, održanoj 24.9.2013.godine, osuđen je svaki mogući oblik diskriminacije, segregacije, asimilacije i politizacije u obrazovanju u Bosni i Hercegovini, po bilo kojem osnovu, jer je pravo na obrazovanje individualno pravo svakog djeteta. Istaknuto je da je obveza obrazovnih vlasti da u okviru preuzetih međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine i

prema Ustavu i domaćim zakonima svakom djetetu osiguraju jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti sudjelovanja u odgovarajućem obrazovanju, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi.

Također Ministarstvo civilnih poslova stalno apelira na potpunu provedbu Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini, kao i zakona i drugih odgovarajućih propisa na entitetskom, kantonalnom/županijskom i razini Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, posebno u dijelu koji se odnosi na poštivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda. Pored toga se preporuča nadležnim obrazovnim vlastima entiteta, kantona/županija i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a u skladu s preuzetim međunarodnim obavezama, Revidiranom strategijom Bosne i Hercegovine za sprovođenje Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma, kao i obvezama definiranim u zakonskim i podzakonskim aktima, da trebaju sačiniti analizu primjene odredaba navedenih akata, u svim školama u BiH, a u vezi eventualnog postojanja diskriminacije, segregacije, asimilacije i politizacije, te da iste odmah i bez odlaganja otklone i primjene navedene zakonske i druge propise.

Konferencija ministara obrazovanja u Bosni i Hercegovini na svojim sjednicama je posvetila značajnu pažnju i razvoju zajedničkih jezgri nastavnih planova i programa (ZJNPP) u osnovnim i srednjim školama. Na inicijativu Ministarstva civilnih poslova i nadležnih obrazovnih vlasti u 2009. i 2010. godini se provodio EU projekt Osiguranje kvalitete u obrazovanju koji je rezultirao usvajanjem sljedećih dokumenata: „Izvještaj o pregledu postojećih ZJNPP i nastavnih planova i programa za devetogodišnje osnovne škole“; „Izvještaj o nastavnim planovima i programima za devetogodišnje osnovne škole u Bosni i Hercegovini“; „Preporuke za modernizaciju zajedničke jezgre nastavnih planova i programa u Bosni i Hercegovini“ i „Komparativni pregled uključenosti programskih sadržaja ZJNPPBiH u nastavne planove i programe za devetogodišnju osnovnu školu u Bosni i Hercegovini“ uz preporuke koje su u materijalima navedene. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ima zadatak da u okviru svojih nadležnosti nastavi raditi na izradi, provedbi i modernizaciji zajedničke jezgre nastavnih planova i programa. U tom smislu Agencija je pojačala svoje aktivnosti u tom području. U tijeku 2011-2013.godine Agencija je uz financijsku potporu UNICEF-a završila Metodologiju izrade zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa (ZJNPP-a) za devetogodišnje osnovne škole i definiranje obrazovnih ciljeva i ishoda učenja za prvi, treći, šesti i deveti razred devetogodišnjeg obveznog osnovnog obrazovanja po obrazovnim oblastima. Kako bi pokrili sve razine obrazovanja definirani su ishodi za kraj predškolskog odgoja i obrazovanja, kraj 3.razreda (uzrast 8/9 god.), kraj 6. razreda (uzrast 11/12), kraj 9. razreda (uzrast 14/15 god.) osnovnog obrazovanja i na kraju srednjoškolskog odgoja i obrazovanja (uzrast 18/19 god.).

Definirano je 8 odgojno obrazovnih područja i to: jezičko komunikacijsko, matematika, prirodoslovlje, društveno-humanističko područje, tehnika i informatičke tehnologije, umjetničko područje, tjelesno-zdravstveno područje i kroskurikularno (međupredmetno) područje. Metodologija koja je utvrđena za jezičko-komunikacijsko područje primjenjivat će se i za sva preostala područja.

Shodno tome urađen je dokument Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa (ZJNPP) za materinski jezik, definirana na ishodima učenja, a također će se uraditi ZJNPP i za druga gore navedena područja, a sve ovo će nužno voditi ka stalnim stručnim usavršavanjem nastavnika.

Što se tiče osiguranja provedbe Revidiranog akcijskog plana o obrazovnim potrebama Roma (RAP), Ministarstvo civilnih poslova je imenovalo svog predstavnika u Stručni tim (na temelju zaključka Vijeća ministara, ministar za ljudska prava i izbjeglice BiH donio je Odluku o formiranju Stručnog tima za praćenje primjene (provođenja) RAP-a („Službeni glasnik BiH“, broj 5/11). Suštinski zadatak Stručnog tima je redovito praćenje primjene RAP-a sa svim indikatorima, ali i praćenje temeljnih indikatora, uspostava sistema prikupljanja i dostave informacija od svih nadležnih institucija o primjeni (provođenju) RAP-a, a po potrebi, i provođenje drugih aktivnosti u vezi implementacije RAP-a, kao na primjer organizacija okruglih stolova, seminara i drugo. Stručni tim najmanje jednom godišnje - putem Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine - podnosi izvještaj Vijeću ministara Bosne i Hercegovine o provođenju RAP-a, budući da je to u nadležnosti pomenutog Ministarstva.

U svrhu dobijanja adekvatnih odgovora na gore navedena pitanja obratili smo se za dobivanje informacije i od strane nadležnih kantonalnih ministarstava obrazovanja, te smo od njih dobili slijedeće informacije:

Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosanskog-podrinjskog kantona nas je izvjestilo da na području Bosanskog-podrinjskog kantona Goražde ne postoji fenomen “dvije škole pod jednim krovom”, niti ovaj vid segregacije u obrazovanju. U svim školama na području njihovog kantona primjenjuje se zajedničko jezgro nastavnih planova i programa.

Na području njihovog kantona upisano je tri učenika romske nacionalnosti koji redovno pohađaju nastavu. Upis djece u školu nikad nije doveden u pitanje.

Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa – Široki Brijeg nas je izvjestilo da na području Zapadnohercegovačkog kantona, nema bilo kakve diskriminacije, pa tako ni problema sa slučajevima “dvije škole pod jednim krovom”, razdvojenim programima ili obrazovanjem Roma.

Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa – Livno nas je izvjestilo da na području Hercegbosanskog kantona, nema bilo kakve diskriminacije, formiranja jednonacionalnih škola, pa tako ni problema sa slučajevima “dvije škole pod jednim krovom”, razdvojenim programima ili obrazovanjem Roma.

Ministarstva iz proračuna svake godine izdvaja značajna sredstva za poboljšanje rada djece sa posebnim potrebama, te se finansira Centara za odgoj i obrazovanje djece i mladih sa poteškoćama u razvoju “Nova nada” iz Tomislavgrada. Izvjestili su i da na području ovog kantona nema učenika romske nacionalnosti.

Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Tuzlanskog kantona nas je izvjestilo da na području Tuzlanskog kantona, Tuzla nema segregacije u obrazovanju, nema slučajeva

“dvije škole pod jednim krovom”, kao ni slučajeva jednonacionalnih škola u sredinama gdje je više nacionalna struktura stanovništva. U svim školama na području Tuzlanskog kantona primjenjuje se zajedničko jezgro nastavnih planova i programa uključujući i nastavne predmete historija i geografija.

Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Tuzlanskog kantona radi na punoj implementaciji Akcionog plana o obrazovnim potrebama Roma i ostalih nacionalnih manjina u BiH. Romskoj djeci je obezbjeđen upis u osnovne škole i bez lične dokumentacije.

Ministarstva je zaposlilo na neodređeno vrijeme i stručnog saradnika za romska pitanja koji razvija saradnju između roditelja romske djece i škole.

Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa – Orašje nas je izvjestilo da na području Posavskog kantona, nije bilo prakse “dvije škole pod jednim krovom”, te da su svi učenici, bez obzira odakle dolaze, imaju jednak pristup obrazovanju, bilo da se radi o osnovnom ili srednjem obrazovanju.

60% nastavnih planova i programa koji se koriste u njihovim školama su programi koji su rađeni u projektima EU VET gdje se primjenjuju zajedničke jezgre, a to su radionice gdje nastavnici u ovom kantonu, kao članovi radnih grupa, daju svoje doprinose pripremanju za učenje za geografiju, strane jezike i razrednu nastavu koje organizira Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.

Strategijom razvoja odgojno obrazovnog sustava u Posavskom kantonu definirano je da svatko mora imati jednako pravo na odgoj i obrazovanje i osposobljavanje i razvoj u skladu sa osobnim potencijalima te da se treba posebna pažnja posvetiti na ranu intervenciju kod pojedinaca sa poteškoćama u učenju. Novi nastavni plan i program na hrvatskom jeziku za devetogodišnje osnovne škole stvorio je dobre pretpostavke za integraciju djece sa teškoćama u razvoju i učenje te je definirao potpunu i djelimičnu integraciju.

Izvjestili su i da na području ovog kantona niti u jednoj od škola nisu upisana romska djeca ili nitko od djece se ne izjašnjava da je pripadnik romske nacionalnosti.

Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona nas je izvjestilo da na području Zeničko-dobojskog kantona, Zenica od 2005. godine na egzistiraju “dvije škole pod jednim krovom”.

Shodno Sporazumu o zajedničkim jezgrima nastavnih planova i programa, potpisanog 04.jula 2003. godine, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport u Zeničko-dobojskom kantonu je u svim od tada provedenim reformama odgoja i obrazovanja (devetogodišnja škola i gimnazija) implementirala Plan provedbe zajedničkih jezgri nastavnih planova i programa u svim segmentima.

Osnovno obrazovanje i odgoj je obavezan i besplatna za svu djecu i ono počinje u kalendarskoj godini u kojoj djete do 01.marta navršava 5 godina i šest mjeseci i traje, bez prekida tokom perioda koji ne može biti kraći od 9 godina. Ne može se vršiti segregacija niti diskriminacija učenika škole u smislu upisa i pohađanja nastave, upotrebe jezika i kulture svih konstitutivnih naroda pa i nacionalnih manjina koji žive u BiH. U tom smislu nastavu u osnovnim školama na području Zeničko-dobojskog kantona pohađa 417 učenika pripadnika romske nacionalnosti s istim i jednakim pravima na odgoj i obrazovanje.

Prava djeteta koja se odnose na srednje obrazovanje i odgoj su jednaka za sve učenika, bez obzira na pol, rasu, boju kože i nacionalnu pripadnost. U tom kontekstu nastavu u srednjim školama u Zeničko-dobojskom kantonu pohađa 42 učenika pripadnika romske nacionalnosti.

Vlada Zeničko-dobojskog kantona donijela je Zaključak o utvrđivanju elemenata upisne politike na Univerzitetu u Zenici, politike stipendiranja studenata sa prebivalištem u Kantonu, i politike smještaja studenata s prebivalištem u Kantonu u studentske centre u Federaciji BiH. U pomenuti dokument uvrštene su i mjere iz Revidiranog akcionog plan o obrazovnim potrebama Roma pa je tako pripadnicima romske nacionalnosti dato pravo na bezuvjetan upis na teret osnivača, pravo na bezuvjetnu dodijelu stipendija koja se dodjeljuje iz Budžeta, kao i pravo na bezuvjetan smještaj u studentske centre u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo nas je izvjestilo da na području Sarajevskog kantona, ne postoji niti djeluje “dvije škole pod jednim krovom”, kao ni jednonacionalne škole.

Nastavne planove i programme za sve vrste škola (osnovne i srednje škole) u Kantonu Sarajevo donosi ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, u skladu sa zajedničkom jezgrom nastavnih planova i programa, koje donosi Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.

Nadležnost Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo proizilazi iz ustavnih ovlašćenja i nadležnosti sadržanih u Ustavu Bosne i Hercegovine, Ustavu Federacije BiH i Ustavu Kantona Sarajevo.

Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju u Kantonu Sarajevo i Zakon o srednjem obrazovanju u Kantonu Sarajevo su, u skladu sa uobičajnom procedurom, doneseni na osnovu pozitivnog mišljenja, pribavljenog od strane Ministarstva pravde i uprave i Ureda za zakonodavstvo.

Na području Kantona Sarajevo su u svim osnovnim školama redovno se obrazuju učenici romske populacije. Integracije romske djece u redovni obrazovni sistem predstavlja jedan od strateških zadataka ovog ministarstva.

Isto tako, ovo ministarstvo svake školske godine realizira projekat pod nazivom ”Podjela besplatnih udžbenika za učenika osnovnih škola u Kantonu Sarajevo”, kojim su obuhvaćena sva romska djece, koja pohađaju redovne škole od 1. do 9. razreda na području Kantona Sarajevo. Na ovaj način se stvaraju dodatne pretpostavke za redovno pohađanje osnovne škole.

U okvir Ministarstva se realizuje još dosta raznih projekata koja ima za cilj prvenstveno povećanje broja romske djece uključeno u obrazovni sistem i socio-ekonomska podrška romskim porodicama.

Od strane instucija Institucije ombudsmena Bosne i Hercegovine dobili smo slijedeće informacije:

Institucija ombudsmena, kao centralno tijelo u provođenju Zakona o zabrani diskriminacije, zalaže se i poduzima sve mjere u okviru svojih nadležnosti usmjerene ka ukidanju svih oblika diskriminacije u obrazovanju, kao i omogućavanje svih drugih prava zagarantovanih Ustavom Bosne i Hercegovine, različitim međunarodnim dokumentima i domaćim zakonodavstvom.

Vežano za djelovanje u cilju izbjegavanja jednonacionalnih škola u područjima gdje postoji mješovito stanovništvo moramo istaknuti da je Institucija ombudsmena od 2009. godine prepoznala značaj prevazilaženja i uspostave povjerenja između različitih grupa u Bosni i Hercegovini. Između ostalog, Institucija ombudsmena podržava i u sklopu svojih nadležnosti učestvuje u različitim aktivnostima tranzicijske pravde, pitanja nestalih lica, civilnih žrtava rata, žrtava torture i nehumanog postupanja.

Prepoznavajući značaj koji to pitanje predstavlja, a u okviru kojeg možemo sagledati i pitanje formiranja jednonacionalnih škola, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine i uposlenici Institucije ombudsmena u sklopu svog redovnog rada, kao i različitih projektinih aktivnosti, posjetili više mjesta u Bosni i Hercegovini u kojima u većem broju žive pripadnici najmanje dvije grupe. U sklopu tih posjeta održavani su sastanci sa predstavnicima vlasti, predstavnicima različitih zajednica i grupa, civilnog društva, kao i učenicima škola.

Navedenim posjetama, kao i svakodnevnim radom, želimo pomoći otklanjanju problema u tim mjestima, uspostavi međusobnog povjerenja, a što će posredno dovesti do uklanjanja svih podjela, među ostalima i onih u obrazovanju.

Uzimajući u obzir značaj tog procesa, kao i sredstava koja to zahtijevaju, institucija ombudsmena je u prethodnom periodu u više navrata pozivala vlasti u Bosni i Hercegovini da poduzmu mjere koje će omogućiti uživanje svih prava u procesu obrazovanja.

U okviru raspoloživih finansijskih sredstava Institucija ombudsmena je u prethodnom periodu između ostalog, prezentirala svoje aktivnosti na različitim manifestacijama koje su okupljale djecu iz cijele Bosne i Hercegovine (kao primjer možemo navesti organizaciju promotivnog štanda na "Kid's festivalu" u Sarajevu), ali zbog smanjenja finansijskih sredstava to više nismo u mogućnosti.

Prepoznavajući značaj upoznavanja i održavanja kontakata između učenika iz različitih dijelova Bosne i Hercegovine, te njihove međusobne komunikacije i upoznavanja vrijednosti demokratskog i multikulturalnog društva učestvovali smo u većem broju radionica i debata u kojima su učenici raspravljali o navedenim temama.

Institucija ombudsmena podržava sve aktivnosti koje vode ka što većem upoznavanju učenika u Bosni i Hercegovini o kulturama i vrijednostima drugih lica i grupa u Bosni i Hercegovini. Ombudsmeni su opredjeljena da je potrebno osigurati potpunu implementaciju Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju i osigurati postupanje nadležnih institucija prema odredbama zakona, a prije svega Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine koje i prema članu 56. obavezu nadzora nad sprovođenjem zakona.

-Osigurati da implementacija Akcionog plana o obrazovnim potrebama Roma i ostalih nacionalnih manjina finasira i ocjenjuje na odgovarajući način; osigurati da Romska djeca nisu spriječena da se upišu u školu jer nemaju lične dokumente; razvijati prakse koje jačaju vezu između Romskih porodica i škole, zatim preduzeti odlučne mjere za poboljšanje implementacije Akcionih planova za zapošljavanje Roma, zdravlje, stambeno zbrinjavanje i rješavanje situacije Roma koji žive u neformalnim naseljima;

Revidirani akcijski plan Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma usvojen je na 128. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Četiri osnovna cilja ovog plana odnose se na sljedeće:

- Osiguranje da se djeca pripadnici romske nacionalne manjine uključe u sistem obaveznog osnovnog obrazovanja; (izdvojen poseban podcilj: Uključivanje romske djece oba spola u predškolske programe)
- Poticanje romske populacije za nastavak srednjoškolskog i visokog obrazovanja, ali i osposobljavanja za prvo zanimanje;
- Očuvanje i promovisanje romskog jezika, kulture i historije;
- Izgradnja sistemskih rješenja koja će dovesti do zadovoljavanja obrazovnih potreba Roma.

Radi praćenja provođenja RAP-a Odlukom ministra za ljudska prava (2011.), na državnom nivou, uspostavljen je Stručni tim koji je u obvezi da jednom godišnje podnosi izvješće Vijeću ministara. Stručni tim je do sada pripremio izvješće o implementaciji RAP-a za 2011. godinu i školsku 2012/2013. godinu. Kad je u pitanju financiranje provođenja ovog plana stanje je sljedeće:

Ukupan iznos izdvojenih budžetskih sredstava u školskoj 2012/2013. godini je 326.000,00 KM. Izdvajena budžetska sredstava još uvijek nisu dostatna da podupru sve potrebe romske djece za potpunu ravnopravnost u dostupnosti obrazovanja zbog skrivenih troškova u samom obrazovanju.

Za potpunu implementaciju svih predviđenih mjera u Revidiranom akcijskom planu BiH o obrazovnim potrebama Roma neophodan je visok stupanj ekonomske razvijenosti države i visok stupanj državnog intervencionizma, što trenutno nije slučaj u Bosni i Hercegovini.

Romska djeca nisu spriječena da se upišu u škole i kada nemaju lične dokumente.

Kad je u pitanju razvijanje prakse koje jačaju vezu između romskih porodica i škole, iz izvještaja je vidljivo da, u školskoj 2012/2013 godini, je akcenat stavljen na edukacije roditelja romske djece o obvezi osnovnog obrazovanja, o važnostima programa vezanih za rani rast i razvoj, edukaciji nastavnog kadra, roditelja i učenika o ljudskim pravima i pravima djeteta, kao i stereotipima i diskriminaciji u obrazovanju prema Romima i njihovom prevazilaženju.

Napredak nije postignut u osiguranju finansijskih mogućnosti u cilju angažiranja asistenata ili medijatora romske nacionalnosti u nastavi. Samo kroz projektne aktivnosti NVO-a organizira se dopunska nastava kao pomoć djeci u savladavanju gradiva (primjer: Caritas Švicarske u Sarajevskom kantonu, UG Otaharin u Bijeljini i Živinicama. Kroz ove projekte su obezbijeđeni romski asistenti koji pomažu djeci u savladavanju gradiva i obilaze njihove porodice.

U svrhu što bolje implementacije akcionih planova za navedene oblasti, **Institucija ombudsmena** je u prethodnom periodu učestvovala u više sastanaka i okruglih stolova posvećenih navedenoj tematici, uputila preporuku u svrhu što bolje i efikasnije zdravstvene zaštite Romkinja, otvorila ex officio predmet i provela istragu u vezi navoda koji su se odnosili na podjelu besplatnih užbenika djeci pripadnicima romske nacionalne manjine, te postupala i drugim predmetima koji se odnose na te oblasti.

Trenutno, Institucija ombudsmena učestvuje u izradi antidiskriminacijskog programa u Kantonu Sarajevo i radi na Specijalnom izvještaju o pravima Roma u Bosni i Hercegovini.

-Osigurati da Institucija ombudsmana za ljudska prava raspolaže svim potrebnim finansijskim i ljudskim resursima kako bi svoju dužnost obavljala na djelotvoran i efikasan način; podržati aktivnosti podizanja svijesti o diskriminaciji i dostupnim pravnim lijekovima, s posebnim naglaskom na pripadnike nacionalnih manjina;

Institucija ombudsmena, kao centralno tijelo u provođenju Zakona o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini, zalaže se i poduzima sve mjere u okviru svojih nadležnosti usmjerene ka ukidanju svih oblika diskriminacije u obrazovanju, kao i omogućavanje svih drugih prava zagwarantovanih Ustavom Bosne i Hercegovine, različitim međunarodnim dokumentima i domaćim zakonodavstvom.

Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina institucije Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine vrši prijem i registrovanje žalbi zbog kršenja prava i sloboda pripadnika nacionalnih, vjerskih i drugih manjina i postupa po tim žalbama, priprema izvještaj o stanju prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina, blagovremeno izvještava Ombudsmene o uočenim problemima u ostvarivanju i zaštiti ljudskih prava i sloboda nacionalnih, vjerskih i drugih manjina, prati funkcinisanje zakonodavne, izvršne i sudske vlasti od značaja za ostvarivanje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina, te saraduje sa ostalim odjelima.

Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina posebnu pažnju posvećuje:

- Promociji prava utvrđenih u Konvenciji o zaštiti nacionalnih manjina i drugim međunarodnim standardima koji uređuju prava manjina;
- Analizi zakonske regulative koja tretira prava manjina i stanja na terenu u cilju iniciranja izmjene zakonskih propisa i njihovog usklađivanja sa međunarodnim standardima ljudskih prava;
- Zaštiti pripadnika nacionalnih manjina: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka, Ukrajinaca i drugih koji ispunjavaju uvjete iz stava 1. člana 3. Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina BiH;
- Uklanjanju prepreka za dosljednu primjenu međunarodnih konvencija ratifikovanih od strane BiH;

Institucija ombudsmena je u svojim godišnjim izvještajima, kao i drugim aktima, upoznalo sva nadležna tijela o problemima s kojima se suočava zbog neadekvatnog budžeta, a što utiče i na aktivnosti usmjerena ka promovisanju i podizanju svijesti o tim problemima.

Ipak, institucija ombudsmena je uspjela kroz saradnju sa međunarodnim organizacijama, pod tim prvenstveno mislimo na misiju OSCE-a u Bosni i Hercegovini, da provede određene promotivne aktivnosti, kao što su štanpanja promotivnog materijala i slično.

-Završiti proces registracije rođenih Roma i uvesti besplatnu i univerzalnu registraciju rođenja kako bi se osiguralo da sva djeca budu registrovana posebno djeca koja se nalaze u ranjivim situacijama;

Evidentan je napredak ostavaren u Bosni i Hercegovini u oblasti registracije u matične knjige i pribavljanu dokumentacije, nakon usvajanja Zagrebačke deklaracije 2011. godine.

Kada se osvrnemo na prethodni period od Zagrebačke deklaracije 2011. godine u Bosni i Hercegovini je bilo puno pozitivnih dešavanja. Od održavanja Regionalne konferencije o pribavljanju ličnih dokumenata i registraciji u Jugoistočnoj Evropi koja je održana 2011. godine u Zagrebu do danas unaprijeđeno je sljedeće:

- 1) Usvojen je novi Zakon o matičnim knjigama u Federaciji Bosne i Hercegovine koji je stupio na snagu u maju mjesecu 2012. godine,
- 2) Doneseno je 8 podzakonskih propisa koji su od značaja za njegovu primjenu,
- 3) Postavljeno je nekoliko osnovnih ciljeva vezanih za implementaciju zakona i to: a) da se osigura sigurnost javnih isprava tj. izvoda iz matičnih knjiga kao prvih dokumenata na osnovu kojih se izdaju lični dokumenti. Ugradnjom sigurnosnih elemenata spriječava se mogućnost falsifikovanja dokumenata i spriječava krađa ličnog identiteta građana, b) da se osigura neograničen rok trajanja dokumenata, c) da se uspostavi centralni matični registar građana kako bi svaki građanin u mjestu svog prebivališta mogao izvaditi lične dokumente i d) da se razviju senzibilnosti prema manjinama i socijalno ugroženim kategorijama gdje je općina dužna organizovati pružanje besplatne stručne pomoći za upis lica u matičnu knjigu rođenih koja imaju status socijalno ugroženih lica ili nacionalne manjine.
- 4) Donesen je novi Zakon o ličnom imenu koji je nametnuo nove upravne mjere i poboljšao aktivnosti organa uprave vezanih za upis u matične knjige i uspostavljanje ličnog identiteta.
- 5) Usvojen je Zakon o matičnim knjigama Brčko distrikta BiH objavljen je u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“ broj 58. od 30.12.2011. godine, a primjenjuje se od 01.4.2012. godine, te podzakonski akti Pravilnik o obrascima matičnih knjiga, registra matičnih knjiga i uvjerenja koja se izdaju iz matičnih knjiga („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 37 od 03.9.2012. godine) i Pravilnik o vođenju matičnih knjiga („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 44 od 05.12.2012. godine).

Uz činjenicu da je Republika Srpska ranije usvojila Zakon o matičnim knjigama – Službeni glasnik Republike Srpske, broj 111/09, Zakon o ličnom imenu – Službeni glasnik RS, brojevi 27/93 i 15/00, a Uputstvo o vođenju matičnih knjiga – Službeni glasnik RS, broj 55/10 izvršena je sveobuhvatna reforma Zakona i Zakoni su usklađeni sa Evropskom konvencijom o pravima djeteta posebno člana 7. tačka 1. i člana 8. tačka 2. konvencije. Rezultati koje su ostvareni u Federaciji BiH dobijaju na značaju posebno sa aspekta činjenica da su najveća grupa lica bez državljanstva u BiH neregistrovani Romi, da je procjena (nemamo rezultata popisa) da oko 80% Roma živi u Federaciji BiH, a ostalih 20 % u Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH.

Cijeneći navedeno nespornan je napredak koji je obezbjedio da je u Bosni i Hercegovini zaokružen pravni okvir koji u velikoj mjeri implementira poruke iz Zagrebačke deklaracije i zaokružene pravne regulative iz ove oblasti. Efikasno normiranje i saradnja nadležnih organa entiteta, Brčko distrikta BiH, lokalnih zajednica uz podršku međunarodnih organizacija doveli su da rješavanja većine predmeta naknadnih upisa teče brzo i bez većih problema. Rijetko se pojavi po neki predmet u čije rješavanje su uključuje i Ministarstvo civilnih poslova BiH sa specifičnim situacijama, kao što je okolnost da su se matične knjige u nekom periodu vodile na teritoriji jednog entiteta za područje koje spada u nadležnost drugog, što čini upitnim entitetsko državljanstvo upisano prilikom upisa.

Naravno da sam pravni okvir, bez edukacije administrativnog osoblja, adekvatne opreme i sredstava za rad, bez podizanja svijesti i standarda osoba koje trebaju da vrše upis u matične knjige ne bi dali rezultate.

Svemu ovom je pored nadležnih zakonodavnih i izvršnih organa vlasti u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH, Ministarstva za ljudska prava BiH, doprinjeli su i partnerstvo sa međunarodne organizacije na čelu sa UNHCR-om, OSCE i UNICEF-om.

Intenzivno se radi i na uspostavljanju elektronske baze matičnih knjiga i evidencija državljana BiH i da uskoro neće biti ne upisanih lica.

Iz informacije Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine:

Oblast državljanstva i putnih isprava

Sektor za državljanstvo i putne isprave BiH i njegovi predstavnici aktivno su učestvovali u radnim grupama koje se bave pitanjima problema registracije rođenja u Bosni i Hercegovini, te su predstavnici ovog Ministarstva, zajedno sa ostalim nadležnim ministarstvima učestvovali na više sastanka na kojima je posebno bilo riječi o registraciji rođenja pripadnika romske nacionalne manjine.

Između ostalog, pomoćnik Ministra Sektora za državljanstvo i putne isprave, učestvovao je na Regionalnoj konferenciji u Zagrebu 2011. godine, kada je usvojena Zagrebačka deklaracija o ličnim dokumentima i upisu u matične knjige u jugoistočnoj Evropi.

Napominjemo da su u nadležnosti ovog Sektora pitanja vezana za državljanstvo, putne isprave, ličnu kartu, JMB i prebivalište i boravište državljana BiH, kojima se na jedinstven način regulišu sva navedena pitanja za sve državljane Bosne i Hercegovine, te da u tom smislu nije bilo potrebe za donošenjem posebnih propisa koji bi se posebno odnosili na nacionalne manjine.

I Institucija ombudsmena je u prethodnom periodu, a i u buduće poduzimati neophodne radnje u pojedinačnim predmetima, kao ukazivati vlastima u Bosni i Hercegovini na potrebu da sva djeca u Bosni i Hercegovini budu registrovana i imaju sve potrebne identifikacione dokumente.

-Jačati koordinacije između nadležnih tijela kako bi se osiguralo da se zakonodavstvo o nacionalnim manjinama u potpunosti i dosljedno provodi, osigurati redovnu i jaku potporu nacionalnim manjinama kako bi im se omogućilo da održavaju i razvijaju svoje kulturne baštine i jezike;

Ratifikacijom Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Evrope (2000. godine) Bosna i Hercegovina je preuzela značajne obaveze na zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina koji u njoj žive. Pozitivni zakonski propisi vezano za nacionalne manjine u BiH se u potpunosti i dosljedno sprovode, a to su: Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina BiH (2003. godine) i zakoni o zaštiti nacionalnih manjina Federacije BiH i Republike Srpske. I dva kantona (Tuzlanski i Sarajevski) imaju svje zakone iz ove oblasti.

Nacionalna manjina u skladu sa spomenutim zakonom dio je stanovništva – državljana BiH koji ne pripadaju nijednom od tri konstitutivna naroda, a čine je ljudi istog ili sličnog etničkog

pоријекла, исте или сличне традиције, обичаја, вјеровања, језика, културе и духовности и блиске или сродне историје и других обилјежја.

I pored donošenja spomenutih zakona, pripadnici nacionalnih manjina u BiH i dalje se svrstavaju u kategoriju „ostalih“. Činjenica je da ne uživaju ista politička prava kao pripadnici tri konstitutivna naroda, nalaze se na marginama javnog djelovanja, jer je ustavno uređenje fokusirano na interese tri konstitutivna naroda. Provođenjem presude Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu (Sejdić i Finci) omogućit će se pripadnicima nacionalnih manjina u BiH jednakopravan status sa ostala tri konstitutivna naroda kada je u pitanju učešće u javnom i političkom životu.

Na inicijativu Vijeća nacionalnih manjina BiH, udruženja i asocijacija nacionalnih manjina i Misije OSCE-a u BiH radi se na izradi **Strategije za rješavanje pitanja nacionalnih manjina u BiH**, a koja bi se sada na zahtjev predstavnika u Radnoj grupi iz Republike Srpske trebala zvati **Strateška platform za rješavanje pitanja nacionalnih manjina u BiH**. Koordinator u njenoj izradi je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH uz logističku podršku Misije OSCE-a u BiH. Spomenuti zastoj uzrokovan je odbijanjem predstavnika Vlade RS-a u radnim grupama za izradu Strategije da prihvate predloženu koncepciju.

Donošenjem zakona kao i formiranjem tijela zakonodavne vlasti, vijeća nacionalnih manjina, na državnom i entitetskom nivou, BiH je i institucionalno i pravno stvorila neophodne uslove koji nacionalnim manjinama omogućavaju da čuvaju i razvijaju svoj etnički, nacionalni, vjerski i kulturni identitet i integriraju se u društvenu zajednicu Bosne i Hercegovine. Dosadašnja iskustva u radu i djelovanju navedenih tijela ukazala su na potrebu njihove značajnije uloge u odlučivanju kao i jačanju vlastitih kapaciteta i potrebu značajnije finansijske podrške države, što je i preporuka Savjetodavnog komiteta Okvirne konvencije Vijeća Evrope. Značajnu ulogu u sistemskom rješavanju problema romske populacije ima Odbor za Rome, kao savjetodavno tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

-Specifičnost položaja Roma

Priznavanjem Romima statusa nacionalne manjine i uvažavanjem činjenice da su Romi u BiH, po svim pokazateljima, najugroženija i ujedno najbrojnija nacionalna grupa, Bosna i Hercegovina je preuzela konkretne aktivnosti i napravila značajne pozitivne pomake u rješavanju problema Roma.

I samim činom pristupanjem „Dekadi inkluzije Roma 2005. – 2015. godina“, Bosna i Hercegovina se obavezala godišnje tokom njenog trajanja osiguravati novčana sredstva neophodna za provođenje Akcionog plana u rješavanju romskih egzistencijalnih potreba kao što su stanovanje, zapošljavanje zdravstvena zaštita i obrazovanje.

Bosna i Hercegovina je Dekadu prihvatila kao obavezu izgradnje odgovarajućih standarda, metodologije i međusobne saradnje država i međunarodnih organizacija i institucija u borbi protiv siromaštva romske populacije, njihovog isključivanja i diskriminacije u regionalnom okviru. Jedna od obaveza koje proističu iz Dekade a koje provode organi i institucije u BiH je i jačanje romskog nevladinog sektora i njegovo efikasnije uključivanje u praktičnoj realizaciji ciljeva i zadataka Akcionog plana.

Nadležni organi BiH već petu godinu realiziraju Akcioni plan BiH za rješavanje problema Roma iz oblasti: zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite.

Za uspješno provođenje navedenog akcionog plana Ministarstvo je, u saradnji s lokalnim organima vlasti i romskim nevladinim organizacijama, realiziralo Program evidentiranja romskih potreba po pojedinim oblastima, što je omogućilo realnije sagledavanje socijalnih potreba romske populacije u BiH za sve tri oblasti Akcionog plana.

Sredstva za realizaciju oblasti obuhvaćenih Akcionim planom uglavnom su osigurana iz budžeta institucija BiH, već od 2009. godine u iznosu od oko **3.000.000 KM**. Ministarstvo, kao koordinator aktivnosti na provođenju ovog plana, ostvarilo je neophodnu i potrebnu saradnju s nadležnim organima države i entiteta, romskim nevladinim organizacijama i međunarodnim organizacijama i institucijama koje su materijalno podržale projekte, posebno u oblasti stambenog zbrinjavanja Roma. Rezultati su mjerljivi u oblasti poboljšanja stambenih uslova, zapošljavanja, zdravstvene zaštite i obrazovanja. O konkretnim rezultatima realizacije Akcionog plana za rješavanje problema Roma, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH kao nadležno, redovno, u formi izvještaja, informira Vijeće ministara BiH.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 20. sjednici, održanoj 18. septembra 2012. godine, donijelo Odluku o rasporedu budžetskih sredstava za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite i za 2012. godinu. Prema Odluci sredstva su raspoređena na slijedeći način: za stambeno zbrinjavanje Roma 2.000.000,00 KM, za zapošljavanje Roma 710.000,00 KM, za zdravstvenu zaštitu Roma 210.000,00 KM i za aktivnosti na ažuriranju podataka o potrebama Roma u Bosni i Hercegovini 30.000,00 KM.

Javni poziv za odabir prioriternih projekata iz oblasti stambenog zbrinjavanja Roma u BiH koji će biti finansirani u 2012. godini bio je objavljen 25.09. a zatvoren 22.10.2012.godine. Sredstva za stambeno zbrinjavanje su uvećana za 150.000,00 KM kao udružena sredstva Ministarstva prostornog uređenja Federacije BiH, namijenjena za projekte iz Federacije BiH. Na osnovu javnog poziva u Federaciji BiH za stambeno zbrinjavanje je izabrano 10 projekata a za projekte infrastrukture 6 projekata. Ukupan iznos koji će biti dodijeljen Federaciji BiH je 1.403.200,00 KM. U Republici Srpskoj za stambeno zbrinjavanje izabrano je 6 projekata a za projekte infrastrukture 2 projekta, ukupno dodijeljen je iznos od 626.800,00 KM. U Brčko Distriktu dodjeljuju se sredstva u iznosu od 120.000 KM za stambeno zbrinjavanje. Ugovor o prenosu sredstava i Memorandum o razumijevanju su potpisani 20.12.2012.godine.

Memorandum o razumijevanju o implementaciji Akcionog plana BiH za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja za 2012. godinu potpisan je 20.12.2012.godine između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice i Federalnog zavoda za zapošljavanje, Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske i Zavoda za zapošljavanje BD. Memorandumom je definisano da se sredstva raspoređuju na slijedeći način: za zapošljavanje Roma u FBiH 450.000,00 KM, za zapošljavanje Roma u RS 220.000,00 KM i za zapošljavanje Roma u BD 40.000,00 KM.

Memorandum o razumijevanju o implementaciji Akcionog plana BiH za rješavanje problema Roma u oblasti zdravstvene zaštite za 2012. godinu potpisan je 20.12.2012.godine između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i Zavoda za javno zdravstvo entiteta i Brčko distrikta BiH. Memorandumom je definisano da se sredstva raspoređuju na slijedeći način: za zdravstvenu zaštitu Roma u FBiH 128.320,00 KM, za zdravstvenu zaštitu Roma u RS 69.680,00 KM i za zdravstvenu zaštitu Roma u BD 12.000,00 KM.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je u novembru potpisalo Sporazum o saradnji sa dodatna 23 centra za socijalni rad. Sporazumom se reguliše način saradnje između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, resornih ministarstava Federacije BiH nadležnih službi u kantonima, Republike Srpske i Vlade Brčko Distrikta BiH - Odjela za zdravstvo i ostale usluge i centara za socijalni rad/službi za socijalnu zaštitu, koji se odnosi na aktivnosti izrade baze podataka, vođenja i ažuriranja podataka o potrebama romskih domaćinstava u Bosni i Hercegovini. Sredstva u iznosu od 30.000,00 KM su prebačena centrima za nabavku tehničke opreme, a početkom slijedeće godine izvršiti će se edukacija novih službenika o načinu korištenja baze podataka za Rome. Nakon usvajanja Odluke o rasporedu budžetskih sredstava za 2013 godinu, ministarstvo je uputilo, preostalim opštinama gdje su evidentirani Romi, Sporazum o saradnji na davanje saglasnosti za potpisivanje i prebacivanje para za nabavku tehničke opreme.

Upornim istraivanjem na dostavi podataka, koji prate primjenu svih indikatora, sačinjen je Prvi izvještaj o provođenju Revidiranog akcionog plana Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma za 2011. godinu koji je Vijeće ministara razmotrilo i usvojilo na 18. sjednici održanoj 30. 08. 2012. godine. Trenutno je u fazi pripreme Izvještaj o implementaciji Revidiranog Akcionog plana BiH o obrazovnim potrebama Roma za školsku 2012/2013 godinu.

Vijeće ministara BiH je Odlukom koja je usvojena na 56. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 10. jula 2013. godine odobrilo i za 2013. godinu finansijski iznos od **2.950.000 KM** za implementaciju postojećih Akcionih planova.

Krajem novembra objavljen je javni poziv za dodjelu grant sredstava romskim nevladinim organizacijama čija je djelatnost usmjerena na očuvanje etničkog, kulturnog i jezičnog identiteta Roma/Romkinja Bosne i Hercegovine. Grant u iznosu od 75.000 KM je dodjeljen trima nevladinim organizacijama koje će sredstva utrošiti za rad Odbora za Rome, obilježavanje Đurđevdana, međunarodnog dana Roma i holokausta.

Odbor za Rome je na IV sjednici utvrdio kriterije za raspisivanje novog javnog poziva pomoć romskom nevladinom sektoru za 2013 godinu, te je 13.05.2013.godine raspisan javni poziv za dodjelu grant sredstava za pomoć romskom NVO. Svrha apliciranja je animiranje romskog stanovništva da se na nadolazećem popisu stanovništva izjasne kao Romi i podrška radu Odbora za Rome. 50.000 KM je namijenjeno za animiranje romskog stanovništva a 25.000 KM za rad Odbora za Rome. Javni poziv je bio otvoren do 11.06. nakon čega je zasjedala Komisija i otvarala pristigle aplikacije. Komisiju je imenovao ministar za ljudska prava a čini je 6 članova, 4 predstavnika Odbora za Rome i 2 predstavnika Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice. Nakon otvaranja aplikacija Komisija je bodovala iste i donijela odluku o dodjeli sredstava. Obavijest o zaključcima Komisije je dostavljena svim romskim nevladinim organizacijama koje su aplicirale. Nvladinim organizacijama je dat rok od 8 dana za žalbu na odluku Komisije, nakon čega će Komisija ponovo zasjedati i razmatrati pristigle žalbe, te donijeti konačnu Odluku o dodjeli grant sredstava koja će biti potpisana od strane ministar za ljudska prava i izbjeglice. Komisija je ponovo zasjedala, te je svoj prijedlog o odabiru dostavila ministru za ljudska prava koji je donio Odluku o dodjeli grant sredstava. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je potpisalo Sporazum o saradnji sa šest romskih nevladinih organizacija kojima su prebačena sredstva u iznosu od 75.000 KM za animiranje Roma da se na popisu izjasne kao Romi i za podršku radu Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH.

Akcioni plan o obrazovnim potrebama Roma i pripadnika ostalih nacionalnih manjina (2004.) revidiran je u segmentu obrazovanja romske populacije te ga je usvojilo Vijeće ministara BiH 2010. godine. Bosna i Hercegovina je ratificirala i Evropsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima, kao postprijemnu obavezu prema Vijeću Evrope i sačinila Prvi inicijalni izvještaj o njenom provođenju.

Postojeći Akcioni plan BiH za rješavanje problema Roma iz oblasti: zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite je, prema saznanjima o broju romske populacije, realnim mogućnostima države o izdvajanju planiranih novčanih sredstava, preambicioznim ciljevima i mjerama koje on sadrži, potrebno revidirati. U izradu navedenog dokumenta uključeni su predstavnici institucija i predstavnici romskog nevladinog sektora. Ministarstvo je organizovalo i četiri prezentacije na kojima su bila pozvana sva registrovana romska udruženja na području Bosne i Hercegovine. Također tekst revidiranog akcionog plana je elektronskim putem dostavljen svim udruženjima neovisno da li su prisustvovali prezentaciji ili ne. Revidirani Akcioni plan je u skladu sa Poslovníkom o radu Vijeća ministara upućen u proceduru pribavljanja mišljenja i upućivanja na usvajanje. Nakon dobivanja pozitivnih mišljenja, ministarstvo je tekst Revidiranog Akcionog plana uputilo Vijeću ministara BiH na usvajanje. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, je **Zaključkom** sa 75. sjednice od 11. decembra 2013. godine, razmotrilo i usvojilo Revidirani Akcioni plan Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite 2013 – 2016. godine.

Vijeće ministara BiH je na 57. sjednici održanoj 17. jula 2013. godine donijelo Odluku o imenovanju Nacionalnog koordinatora za rješavanje problema Roma u Bosni i Hercegovini. Odlukom je imenovan Damir Ljubić, ministar za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine za period 2013-2015.

Također, u završnoj je fazi izrada Smjernica za poboljšanje položaja romske djece u domenu socijalne zaštite.

Smatramo, također da smo u ovom izvještajno/referentnom periodu uspjeli postići da se na svim razinama organizovanja Bosne i Hercegovine obezbijedi suštinska i redovna podrška i drugim nacionalnim manjinama u BiH sa ciljem očuvanja i razvoja njihovog kulturnog naslijeđa i jezika.

Državne, entitetske, kantonalne i lokalne zajednice (opštine) na svim razinama obezbijeduje finansijska sredstva (u zavisnosti od njihovih mogućnosti), davanja kancelarijskih prostora, donacija i grantove za jačanje kapaciteta i rad udruženja nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini, te očuvanju i razvoju njihovog kulturnog naslijeđa, jezika, tradicije i običaja. Ovde posebno treba napomenuti veliku podršku koju u zadnji par godina daju lokalne zajednice opštine/općine u svim segmentima života, rada i djelovanja nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

Iz informacije Federalnog ministarstva kulture i sporta:

Federalno ministarstvo kulture i sporta informisalo nas je da je i u 2012. i 2013. godini nastavilo da podržava kulturne i sportske projekte nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine. U tom smislu izdvojili su za ove dvije godine po 15. 000 KM za kulturne projekte romske populacije na području Federacije BiH.

Ističu da prepoznaju važnost kulturne raznolikosti, interkulturalnog dijaloga i međusobnog razumijevanja između različitih etničkih i vjerskih grupa u Bosni i Hercegovini i smatraju da je kulturni razvoj bosanskohercegovačkih građana i nacija izvor poboljšanja kvaliteta njihovog života.

Institucija ombudsmena u većem broju svojih preporuka i specijalnih izvještaja ukazivala je na potrebu većeg stepena koordinacije svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini u svim oblastima, između ostalog i u pitanjima prava nacionalnih manjina, što će nastaviti činiti i u budućem periodu.

Iz informacije Federalnog ministarstva rada i socijalne politike:

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike informisalo nas je da je ovo Ministarstvo u okviru svoje nadležnosti i u 2013. godini, u Proračunu Federacije Bosne i Hercegovine izdvojilo finansijska sredstava u iznosu od 90. 000 KM za zapošljavanje i samozapošljavanje.

-Promovisati interkulturalni dijalog i međusobno razumijevanje između različitih etničkih i vjerskih grupa u Bosni i Hercegovini; osuditi sve pojave netolerancije i etnički motivisana neprijateljstva u političkoj sferi i intenzivirati napore u borbi protiv svih oblika netrpeljivosti usmjerenih na pripadnike nacionalnih manjina;

Nastavljeno je sa implementacijom Zakona o zabrani diskriminacije (“Službeni glasnik BiH”, broj 59/09) iz 2009. godine. Zakon je utemeljen i koncipiran na europskim standardima. Zakon o zabrani diskriminacije usklađen je s direktivama Europske unije i to Direktivom Vijeća 2000/43/EZ o primjeni načela ravnopravnosti osoba, bezobzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo i Direktivom Vijeća 2000/78/EZ o uspostavi okvira za jednak tretman napodručju zapošljavanja i odabira zvanja. Zakonom o zabrani diskriminacije štite se građani BiH od diskriminacije u svim oblastima života kao što su: rad i zapošljavanje, socijalna i zdravstvena zaštita, pravosuđe i uprava, stanovanje, javno informiranje, obrazovanje, sport, kultura, nauka i gospodarstvo. Isto tako, Zakon zabranjuje seksualno i svaki drugi oblik uznemiravanja, mobing, segregaciju i poticanje na diskriminaciju. Zakonom je osigurano da svaka osoba koja smatra da je diskriminirana može zaštitu svojih prava tražiti u sudskim i upravnim postupcima. Teret dokazivanja u predmetu rasprave je na prekršitelju koji je dužan dokazati da nije prekršio princip jednakog postupanja ili zabrane diskriminacije. Usvajanjem Zakona o zabrani diskriminacije uspostavljen je domaći pravni okvir za ostvarenje jednakih prava i mogućnosti svim osobama u Bosni i Hercegovini. Centralna institucija za zaštitu od diskriminacije je Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH kojoj su Zakonom dana široka ovlaštenja u smislu zaštite pojedinaca i skupina od radnji koje Zakon definira kao diskriminirajuće. U okviru Institucije ombudsmena za zaštitu ljudskih prava BiH uspostavljen je Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije i uveden sustav elektronskog vođenja predmeta čime je uspostavljena i baza podataka za slučajeve diskriminacije u Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH prati provedbu Zakona o zabrani diskriminacije, priprema izvješća za Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine o pojavama diskriminacije i u vezi s tim predlaže konkretne zakonodavne ili druge mjere i uspostavlja Središnju bazu podataka za počinjena djela diskriminacije.

Pravilnik o načinu prikupljanja podataka o predmetima diskriminacije u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, broj 27/13) provedbeni je akt Zakona o zabrani diskriminacije. Pravilnikom se propisuje izgled i sadržaj upitnika za prikupljanje podataka o predmetima

diskriminacije, načini prikupljanja podataka, uspostavu i vođenje centralne baze podataka u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH za počinjena djela diskriminacije, oblici suradnje između mjerodavnih institucija u postupku razmjene podataka o predmetima diskriminacije o kojima se vodi evidencija i ostala pitanja vezana za postupak prikupljanja podataka o slučajevima diskriminacije u Bosni i Hercegovini.

U cilju potpune primjene odredbi Zakona o zabrani diskriminacije Parlamentarna skupština BiH pokrenula je aktivnosti na usuglašavanju zakona sa Zakonom o zabrani diskriminacije. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je sačinilo i Akcijski plana kojim se osigurava strateški pristup u borbi protiv diskriminacije u BiH.

Također i **Institucija ombudsmena** podržava interkulturalni dijalog i međusobno razumijevanje između različitih etničkih i vjerskih grupa.

Nadalje, Institucija ombudsmena sukladno odredbama Zakona o zabrani diskriminacije postupa u predmetima koji se mogu podvesti kao govor mržnje, koji je u Zakonu o zabrani diskriminacije određen kao oblik diskriminacije. U tu svrhu Institucija ombudsmena poduzima mjere usmjerene ka jačanju kapaciteta i obuke zaposlenih vezano za diskriminaciju.

-Pojačati napore kako bi se osiguralo da pripadnici nacionalnih manjina imaju učinkovit pristup medijima, procijeniti njihove potrebe i zahtjeve u vezi s upotrebom manjinskih jezika u odnosima sa administrativnim tijelima i prikazom topografskih i drugih znakova; u potpunosti primijeniti postojeće odredbe entitetskog zakonodavstva u toj oblasti;

U Bosni i Hercegovini postoji svi neophodni pozitivni zakonski propis koji osiguravaju da pripadnici nacionalnih manjina imaju učinkovit pristup medijima, na svim razinama organizovanja vlasti u Bosni i Hercegovini (od državne razine do entitetske).

Regulatorna agencija za komunikacije od 2009. godine ima potrebnu legislativu za pokretanje radija namijenjenog, između ostalog, i pripadnicima nacionalnih manjina. U skladu sa RAK pravilom 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija, Agencija izdaje dozvolu za neprofitni radio, koja se dodjeljuje na neekskluzivnoj osnovi i namjenjena je za neprofitne organizacije koje su osnovane u cilju zaštite i promocije prava i interesa određenih društvenih grupa. Pored toga, RAK pravilom 57/2011 o javnim radio i televizijskim stanicama, Agencija je propisala obavezu za lokalne javne stanice da po 10% od ukupnog sedmičnog programa namijenjenog za vijesti i drugi informativni i obrazovni program posvete, između ostalog, i pitanjima vezanim za pripadnike nacionalnih manjina.

Međutim, Regulatorna agencija za komunikacije nema podatke o ukupnom broju TV i radio emisija koji su za temu imali oblast promoviranja i zaštitu nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini, a po našim saznanjima, nisu imali žalbe, zaprimljene od pojedinaca, nadležnih institucija, organizacija civilnog društva ili pokrenute po službenoj dužnosti, koje se odnose na neprimjerene sadržaje o pripadnicima nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

I **Institucija ombudsmena** je u prethodnom periodu otvorila ex officio predmet u vezi zastupljenosti programa za manjine u programima javnih emitera u Bosni i Hercegovini, te će nakon uvida u rezultate popisa provesti istragu u vezi korištenja jezika manjina u administrativnim tijelima, kao i prikaza topografskih i drugih znakova.

Što se tiče **zahtjeva u vezi s upotrebom manjinskih jezika u odnosima sa administrativnim tijelima i prikazom topografskih i drugih znakova može se reći sljedeće:**

Još uvijek aktuelna specifična politička klima u Bosni i Hercegovini odnosa tri konstitutivna naroda (Bošnjaka, Hrvata i Srba) te upotrebe službenih jezika hrvatskog, srpskog i bosanskog odvrtila je pažnju i organa vlasti i organizovanih predstavnika manjina o ostvarivanju prava pripadnika manjina na provođenju odredbi Okvirne konvencije i Zakona u odnosu na upotrebu jezika. **S obzirom na nedostatak adekvatne informacije o popisu stanovništva i identifikacije gradova i naselja** gdje bi došlo u obzir provođenje citiranih odredbi Zakona, nijedna manjinska zajednica nije još uvijek, istakla zahtjev u ovom smislu. Zahtjevi u odnosu na jezik pripadnika manjine još uvijek odnosili su se samo u domenu obrazovanja na pomoć zajednica u dopunskim časovima jezika manjine. Zahtjeva manjinskih zajednica za upotrebu jezika manjine u službama javnog sektora, socijalnim i zdravstvenim ustanovama i drugim institucijama, po našim raspoloživim informacijama, nije bilo.

Zakonom o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, članom 8. zajemčeno pravo na jezik i pismo na način da „Stranke, svjedoci i ostali učesnici u postupku imaju pravo služiti se maternjim jezikom ili jezikom koji razumiju. Ako osoba ne razumije jedan od službenih jezika BiH (bosanski, hrvatski i srpski), osigurati će se usmeno prevođenje onog što ona, odnosno drugi iznose, kao i isprava i drugog pisanog dokaznog materijala.“

Na snazi je, još uvijek i Odluka o naknadi troškova krivičnog postupka prema Zakonu o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine kojom je između ostalog regulisano plaćanje troškova prevođenja na jezike stranke, svjedoka ili drugih lica koji učestvuju u krivičnom postupku. Navedeni troškovi se unaprijed isplaćuju iz sredstava Tužilaštva, odnosno Suda, a kasnije naplaćuju od lica koja su dužna da ih naknade po odredbama Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine.

Takođe, Zakonom o upravnom postupku Bosne i Hercegovine zajamčeno je pravo na upotrebu jezika i pisma na način da „Ako se postupak ne vodi na jeziku stranke, organ koji vodi postupak dužan je da joj omogući da prati tok postupka na svom jeziku, kao i da joj pozive i druga pismena dostavlja na njenom jeziku i pismu. Organ će poučiti stranku, odnosno drugog učesnika o mogućnosti korišćenja njenog jezika u postupku, a u zapisniku će se zabilježiti da je stranka, odnosno drugi učesnik poučen o tom pravu i njegova izjava, u vezi sa datom poukom, unijeti će se u zapisnik:“

I Zakonom o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, članom 8. stav 1. i 2. data mogućnost upotrebe svog maternjeg jezika u sudkim postupcima.

-Pojačati napore za razvoj nastave na manjinskim jezicima u mjestima u kojima žive pripadnici nacionalnih manjina, bilo da su se naselili tradicionalno ili tu žive u značajnom broju;

Bosna i Hercegovina je ratifikovala i Evropsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima, 21. septembra 2010. godine, kao post-prijemnu obavezu prema Vijeću Evrope. U tom smislu vlasti u Bosni i Hercegovini rade na tome da nakon provedenog popisa stanovništva, koji je obavljen u Bosni i Hercegovini od 01.10.2013. godine do 15.10.2013. godine, na područjima/gradovima u kojima se pokaže da žive pripadnici nacionalnih manjina

tradicionalno ili u znatnijem broju, provesti procjenu potreba pripadnika nacionalnih manjina u vezi sa korištenjem manjinskih jezika u odnosima sa sudskim, upravnim organima i potrebi za nastavom na jezicima pojedinih nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

Bosna i Hercegovina je Evropsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima potpisala 2005. godine a istu ratifikovala 2010. godine.

U skladu sa članom 25. Evropske povelje, Ministarstvo za ljudska prava je pripremlilo, a Vijeće ministara Bosne i Hercegovine u junu mjesecu 2012. godine usvojilo **Prvi izvještaj** Bosne i Hercegovine o provođenju mjera i načela utvrđenih Evropskom poveljom o regionalnim ili manjinskim jezicima.

U cilju odbrane Prvog izvještaja predstavnici Vijeća Evrope – Komiteta eksperata, u organizaciji Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i kancelarije Vijeća Evrope, u periodu 4.11. do 9.11.2012. godine, posjetili su Bosnu i Hercegovinu. U pomenutom periodu, a u cilju sagledavanja učinjenog na provođenju mjera i načela Povelje, razgovori su vođeni sa predstavnicima Vlade Republike Srpske, Savezom nacionalnih manjina u Republike Srpske, predstavnicima organa Federacije iz oblasti obrazovanja, predstavnicima vlasti Brčko Distrikta BiH i predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine.

U razgovorima je postignut značajan nivo saglasnosti kad je u pitanju provođenje mjera i načela utvrđenih u Povelji i konstatovano da u narednom periodu treba provesti značajne aktivnosti na ostvarivanju prava nacionalnih manjina u oblasti obrazovanja koje su zakonom regulisane. Potrebno je ubrzati imenovanje eksperta u Komitet eksperata Vijeća Evrope ispred Bosne i Hercegovine.

Predstavnici Vijeća Evrope – Komiteta eksperata su, nakon posjete, dali svoja viđenja, mišljenje i preporuke koje su dostavljene nadležnim organima Bosne i Hercegovine na dalje postupanje. Na osnovu preporuka, Ministarstvo je dodijelilo grant sredstva za finansiranje kulturnih aktivnosti Roma u 2013. godini. Preko projekata UNHCR-a i World Vision, angažovano je 47 romskih medijatora u cilju pomoći romskoj populaciji u ostvarivanju njihovih prava, uključujući i korištenje jezika manjina.

Bosna i Hercegovina je iskazala spremnost u poboljšanju života manjina, i nastaviti će se sa implementacijom Povelje.

Mediji su pojačali izvještavanje o manjinama, posebno romskoj populaciji.

Kad je u pitanju očuvanje i promoviranje romskog jezika, kulture i historije nije postignut napredak koji je očekivan.

U 2013. godini Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je uputilo inicijativu Univerzitetu u Sarajevu za uvođenje izbornog predmeta o jeziku, kulturi i književnosti Roma, a u cilju osposobljavanja nastavnog kadra za romski jezik i rad sa romskom djecom, jer ovaj kadar ne dostajuć u Bosni i Hercegovini.

I Institucija ombudsmena podržava i poduzima mjere u okviru svojih nadležnosti kako bi učenici ostvarila sva prava zagarantovana Ustavom BiH, međunarodnim dokumentima i zakonima koji uređuju tu oblast, te će isto nastaviti i u daljem periodu.

-Preduzeti odlučne mjere kako bi se osiguralo da su potencijali za zastupljenost u opštinskim vijećima i skupštinama, propisni zakonom za pripadnike nacionalnih manjina, stvarni i učinkoviti u praksi, izmijeniti odredbe koje uređuju članstvo u Odbor za Rome i Vijeća nacionalnih manjina, gdje je to neophodno, kako bi se osiguralo da su transparentne i adekvatno primjenjene.

Iz informacije Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine:

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine u okviru nadležnosti koje ima, informisala nas je o slijedećem:

Politička participacija pripadnika nacionalnih manjina, u sadašnjim uslovima u Bosni i Hercegovini institucionalno je uređena isključivo na lokalnom nivou, i s tim u vezi, u nastavku teksta biće prezentirane relevantne (aktuelne) statistike o političkoj participaciji pripadnika nacionalnih manjina - **Lokalni izbori 2012. godine.**

Kandidovani i izabrani predstavnici nacionalnih manjina po političkim strankama:

Predloženo je 98, izabrano 17 predstavnika nacionalnih manjina;

Izabrani predstavnici nacionalnih manjina:

Izabrano je ukupno 29 kandidata u 27 lokalnih zajednica, uključujući i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine;

Statistike prijavljenih kandidata po starosnoj strukturi, spolu, predlagачu (politička stranka, nezavisni kandidat):

Preko 30 godina, prijavljeno 136	Izabrani kandidat, Preko 30 godina - 27
Ispod 30 godina, prijavljeno 13	Izabrani kandidat, Ispod 30 godina - 2
Muški spol, prijavljeno 124	Izabrani kandidat, Muški spol - 24
Ženski spol, prijavljeno 25	Izabrani kandidat, Ženski spol - 5
Nezavisni kandidat, prijavljeno 51	Izabrani Nezavisni kandidat - 12
Političke stranke, prijavljeno 98	Izabran predstavnici Političke stranke – 17

Uporednim statistikama Lokalni izbori 2008., 2012. godine može se vidjeti:

-21 politička stranka predložila 72 kandidata predstavnika nacionalnih manjina – Lokalni izbori 2008. godine dok je na Lokalnim izborima 2012. godine, 26 političkih stranaka predložilo 98 kandidata predstavnika nacionalnih manjina;

-Na Lokalnim izbori 2008. godine 25 predstavnika nacionalnih manjina, koje su kandidovale političke stranke osvojilo je mandat, ovaj broj na Lokalnim izborima 2012. godine, znatno je manji (17 predstavnika nacionalnih manjina osvojili su mandate);

-Na Lokalnim izbori 2008. godine predstavnici nacionalnih manjina u 32 opštine osvojilo je mandat, dok su na Lokalnim izborima 2012. godine, predstavnici nacionalnih manjina u 27 opština osvojili su mandate;

-Na Lokalnim izbori 2008. godine izabrano je 8 žena predstavnika nacionalnih manjina, dok su na Lokalnim izborima 2012. godine, izabrano njih 5.

Institucija ombudsmena unatrag tri godine primila je izvjestan broj žalbi koje se odnose na postupke izbora i funkcionisanja Vijeća nacionalnih manjina BiH i Vijeća nacionalnih manjina Federacije BiH, kao i formiranja vijeća nacionalnih manjina u kantonima u Federaciji BiH.

Isto tako, zaprimljene su i žalbe koje se odnose na izbor predstavnika nacionalnih manjina u općinska vijeća i skupština opština.

Institucija ombudsmena je dosada pomno razmatrala tu tematiku, ali nije upućivala preporuke nadležnim tijelima, ipak na osnovu dosada prikupljenih informacija Institucija ombudsmena će razmotriti sve dosadašnje predmete i preduzeti adekvatne mjere.

- Vlasti u Bosni i Hercegovini prepoznali su i značaj formiranja, postojanja i aktivnosti Vijeća (Savjeta) za nacionalne manjine pri Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, Narodnoj skupštini Republike Srpske i Parlamenta Federacija Bosne i Hercegovine, Saveza nacionalnih manjina Republike Srpske, kao i registrovanih udruženja nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini. Formirana su i neka kantonalna vijeća za nacionalne manjina (Sarajevski i Tuzlanski kanton). U tom smislu na svim razinama vlasti obezbeđuje se finansijska, stručno-administrativna podrška, kancelarijski prostori kako bi što uspješnije mogli ostvarivati svoju savjetodavnu ulogu, te tako da budu u stanju da poboljšaju učešće pripadnika nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine u svim sferama njihovog života i postojanja.

Vijeće nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine

Parlamentarna skupština BiH je Odlukom o osnivanju Vijeća nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 38/06, 93/08 i 53/09) osnovala Vijeće nacionalnih manjina BiH kao posebno savjetodavno tijelo Parlamentarne skupštine BiH, te Odlukom o imenovanju članova Vijeća nacionalnih manjina BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 15/08) imenovala članove Vijeća nacionalnih manjina BiH.

Na osnovu člana 4. stav (1) Odluke o osnivanju Vijeća nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine, utvrđeno je da Vijeće nacionalnih manjina BiH daje mišljenja, savjete i prijedloge Parlamentarnoj skupštini BiH o svim pitanjima koja se tiču prava, položaja i interesa nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

Također, u skladu s članom 4. stav (2) navedene odluke, Vijeće nacionalnih manjina BiH može delegirati stručnjake u radu ustavnopravnih komisija oba doma Parlamentarne skupštine BiH, Zajedničke komisije za ljudska prava, prava, djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku i drugih komisija i radnih tijela Parlamentarne skupštine BiH kada one raspravljaju o pravima, položaju i interesima nacionalnih manjina.

Parlamentarna skupština je 1.11.2011. godine objavila Javni poziv za kandidiranje u članstvo Vijeća nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine (br. 03/6-50-1-12-4/11), i do objavljivanja zvaničnih rezultata članovi Vijeća nacionalnih manjina BiH su bili:

1. Halil Bicaj (Albanac)
2. Jovanka Manzalović-Šalaka (Čehinja)
3. Tihomir Knežiček (Italijan)
4. Jakob Finci (Jevrej)
5. Vasilija Ibrahimagić (Makedonka)

6. Nedžad Jusić (Rom)
7. Andrija Svatok (Ukrajinci)
8. Iren Milivojević (Mađarica)
9. Darko Kovč (Poljak)
10. Marija Grbić (Slovenka)
11. Hidajeta Redžić/Nedeljko Tomašević (Crnogorci)
12. Hakan Varan (Turčin)

Sjednice

U izvještajnom periodu, tokom tehničkog mandata, Vijeće nacionalnih manjina BiH nije održalo ni jednu sjednicu Vijeća nacionalnih manjina.

Aktivnosti Vijeća nacionalnih manjina BiH

Predstavnici Vijeća nacionalnih manjina BiH učestvovali su aktivno i u radu Radnih grupa za izradu Strategije za rješavanje pitanja nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

Početne aktivnosti, kao i budući zadaci na izradi Strategije konkretizirani su u Memorandumu o saradnji između Misije OSCE-a u BiH i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH koji je zaključen u maju 2011. godine.

S ciljem koordinacije procesa izrade Strategije uspostavljen je Upravni odbor koji je izvršio analizu aktuelnog stanja nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini i identificirao ključne aktere koji učestvuju u izradi spomenutog dokumenta.

Polazeći od preuzetih obaveza, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, kao nadležno za saradnju s nacionalnim manjinama, zajedno s Misijom OSCE-a u BiH, a uz podršku Vijeća nacionalnih manjina BiH i entiteta, pokrenulo je aktivnosti na izradi Strategije za rješavanje pitanja nacionalnih manjina u BiH.

Zajednički cilj navedenih institucija i tijela je da pruže sveobuhvatnu zaštitu, očuvanje, poštivanje i razvoj etničkog, kulturnog, jezičkog i religijskog identiteta nacionalnih manjina i da uspostave efikasno učešće i predstavljanje nacionalnih manjina na državnom, entitetskom i lokalnom nivou u Bosni i Hercegovini.

Formirano je šest radnih grupa (predstavnicima vladinog i nevladinog sektora) čiji su članovi i predstavnici Vijeća nacionalnih manjina BiH. Radne grupe se nisu sastale u periodu septembar 2012-septembar 2013. a članovi grupa su sljedeći:

1. Radna grupa za ekonomska, socijalna i kulturna prava, u koju je imenovan Darko Kovč.
2. Radna grupa za očuvanje i razvoj kulturne baštine nacionalnih manjina, u koju je imenovana Marija Grbić.
3. Radna grupa za obrazovanje nacionalnih manjina, u koju je imenovana Vasilija Ibrahimagić.
4. Radna grupa za pristup nacionalnih manjina medijima i informacijama, u koju je imenovan Andrija Svatok. Navedena radna grupa do sada nije imala aktivnosti, a nije imala aktivnosti ni u ranijem periodu.
5. Radna grupa za političko učešće nacionalnih manjina, građanska i politička prava, u koju je imenovan Nedeljko Tomašević;

6. Radna grupa za prekograničnu saradnju, u koju je imenovana Jovanka Manžalović Šalaka.

-Drugi saziv Vijeća nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine

Drugi saziv Vijeća nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine konstituisano je 18.9.2013., izborom predsjedavajućeg i dva zamjenika između imenovanih članova Vijeća. Za predsjedavajućeg je imenovan Tihomir Knežiček (Italijan), a zamjenike Andija Svatok (Ukrajinci) i Nada Putica (Crnogorka).

Na osnovu člana 6. Odluke o osnivanju Vijeća nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 38/06, 93/08 i 53/09), utvrđeno je da se organizacija, način rada i druga pitanja uređuju posebnim unutrašnjim aktom koje usvaja Vijeće, uz saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, u roku od 60 dana od dana konstituisanja Vijeća.

U skladu sa navedenim, Vijeće nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine, je na 3. Sjednici održanoj 8.11.2013. godine, jednoglasno usvojilo Prijedlog poslovnika Vijeća nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine, koji je uputilo na saglasnost u Parlamentarnu skupštinu BiH.

Predstavnički dom PS BiH je na 58. Sjednici održanoj 5.12.2013. godine, a Dom naroda PS BiH na 34. sjednici održanoj 16.12.2013. godine dali su saglasnost na navedeni Poslovnik.

Vijeće nacionalnih manjina BiH, će na 4. sjednici, koja se treba održati u petak 27.12.2013., na osnovu navedenih saglasnosti usvojiti Poslovnik Vijeća nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine.

-Vijeće nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine

Iz Izvještaj o radu Vijeća nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine za 2013. godinu dobili smo slijedeće informacije:

Na osnovu odredaba Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine, („Službene novine Federacije BiH“ broj 56/08), te Odluke o osnivanju i imenovanju članova Vijeća nacionalnih manjina Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu VNMFBiH), koju su usvojili oba doma Parlamenta FBiH („Službene novine Federacije BiH“ br: 79/09, 52/11 i 80/11), a nakon obavljene procedure predlaganja i izbora propisane od strane Ministarstva pravde FBiH, imenovani su članovi VNMFBiH, što je potvrđeno i u Domu naroda i Zastupničkom domu PFBiH. Konstituirajuća sjednica Vijeća održana je 15.2.2010. godine.

Kao i u prethodnim godišnjim izvještajima, sa žaljenjem moramo konstatovati da problemi sa kojima se Vijeće suočava od samog početka rada, vezanim za uslove rada (obezbjeđivanjem sredstava za rad, izmirenja troškova putovanja i naknadama članovima VNMFBiH, tehničkog i poslovnog sekretara, te tehničkim uslovima rada – kompjuter, Internet i sl.) nisu prevaziđeni ili se rješavaju jako sporo. Ova činjenica, kao i u prethodnom izvještajnom periodu, predstavlja ozbiljnu prepreku za djelotvoran rad i funkcionisanje VNMFBiH, jer se ignorisanjem ovih problema, na koje svojim dopisima stalno upozoravamo nadležne, VNMFBiH dovodi u situaciju da teško ili otežano može baviti misijom koja mu je povjerena.

VNMFBiH bez obzira na sve poteškoće i prepreke koje stoje na putu rada VNMFBiH, nastaviti sa svojim aktivnostima. Neosporno da su upravo Vijeća/Savjet na državnom i entitetskim nivoima presudni za promociju i zaštitu prava pripadnika nacionalnih manjina - misija od koje nećemo odustati ..."

Ipak, aktueliziranjem problema iz prethodnog razdoblja i stalnim insistiranjem na njihovom rješavanju, ostvaren je izvjestan napredak. Određena je osoba u svojstvu administrativno - tehničkog sekretara koja će voditi zapisnike i stručno pratiti rad VNMFBiH, te predstavljene VNMFBiH na zvaničnoj web stranici PFBiH. VNMFBiH je ušlo u Budžet za 2013. godine i dobilo svoj ekonomski kod, ali odobrena sredstva nije i iskoristilo, a za šta nije bilo razloga. Svi potrebni materijali za 2013. g. (Plan rada za 2013. godinu, Finansijski plan za 2013. godinu sa dugom za 2010., 2011. i 2012. godinu), upućeni su na relevantne adrese u propisanom roku.

I tokom 2013. godine, uprkos teškoćama i problemima u funkcionisanju PFBiH, ostvarena je saradnja sa administrativnim komisijama oba doma Parlameta FBiH. Ipak, odluka o naknadama i putnim troškovima članovima VNMFBiH je samo djelimično provedena, (pomenuta uplata Predstavničkog doma Parlameta FBiH za februar i april), a decembar prošle i ostali mjeseci ove godine nisu isplaćeni do momenta pisanja ovog izvještaja, kao ni naknada za putovanje članovima koji dolaze izvan Sarajeva, a što je još važnije nisu odobrena sredstva za rad VNMFBiH, (pomoć advokata oko promjena Ustava FBiH i dr.) iako su od administrativnih komisija u skladu sa odobrenim Budžetom za ovu godinu, tražena.

VNMFBiH je u 2013. godini održalo sedam sjednica: 23. (19. 2.), 24. (4. 6.), 25. (2. 7.), 26. (19. 7.), 27. (17. 9.), 28. (5. 11.).

Uprkos nagomilanim problemima u radu, VNMFBiH je svoje sjednice održavalo u skoro punom sastavu i nastojalo da, u okvirima datih mogućnosti, svojim radom i inicijativama doprinese poboljšanju položaja nacionalnih manjina u FBiH, te participira u radu brojnih radionica, seminara i savjetovanja u organizaciji vladinog i nevladinog sektora, te domaćih i međunarodnih organizacija. Tako su predstavnici VNMFBiH uzeli učešća u održavanju:

- Okrugli sto: "Društveno-politička participacija nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini" – suoorganizaciji Vijeća nacionalnih manjina Kantona Sarajevo i Delegacije Evropske unije u BiH i Ureda Specijalnog predstavnika Evropske unije – EUSR;
- Konferencija: "Preporuka Ekspertne grupe - Preporuke za promjene Ustava FBiH" – organizator USAID i Američka ambasada;
- Radionica: "Ustavna zaštita i politička participacija građana/ki kao nosilaca individualnih prava" – organizator Evropski istraživački centar (EIC), Internacionalni centar za medije iz Berlina i Pakt za stabilnost jugoistočne Evrope - Njemačka;
- Interaktivna radionica: „Nevladin sektor i novinari“ - „Reforme ustava na državnom i entitetskom nivou“ - organizator Evropski istraživački centar (EIC) Internacionalni centar za medije iz Berlina i Pakt za stabilnost jugoistočne Evrope - Njemačka;
- Interaktivna radionica: „Nevladin sektor i novinari“ - „Popis stanovništva u BiH – ključni problemi“ - organizator Evropski istraživački ventar (EIC);

- Konferencija: „Manjine i mediji na zapadnom Balkanu“ – organizator Media plan institut;
- Konferencija: “Unapređenje ljudskih prava i zaštite manjina u Jugoistočnoj Evropi” - ”Saradnja i koordinacija tijela koja se bave promocijom i zaštitom prava nacionalnih manjina u BiH“ – organizator Regionalni zajednički projekat Evropske unije i Vijeća Evrope;
- Javna debata: „Ustav BiH kao generator korupcije” - organizator Evropski istraživački ventar (EIC);
- Zasjedanje stručne radne grupe o temi: "Ustavna zaštita i politička participacija građana/ki kao nosilaca individualnih prava" - organizator Evropski istraživački centar (EIC);
- Gostovanje članova VNMFBiH Slavke Ćurić i Tomislava Krzyka u CIK- u;
- Gostovanje Tomislava Krzyka u emisiji Federalnog radija o ljudskim pravima.

S obzirom na uslove u kojima je radilo VNMFBiH, teško je govoriti o rezultatima jer još uvijek, dio više puta pomenutih problema, nijeriješen, a najakutniji su cjelovita administrativna podrška radu VNMFBiH, obezbjeđivanje sredstva za rad te isplata naknada i putnih troškova članovima VNMFBiH prema ranije donijetim odlukama. Istovremeno, činjenica da nisu postojala sredstva za angažovanje stručnjaka, eksperata vezano za pravnu i finasijsku problematiku, onemogućilo je VNMFBiH adekvatnije i potpunije učešće u radu domova Parlameta FBiH i pojedinih komisija.

- Savjet nacionalnih manjina Republike Srpske

Narodna skupština Republike Srpske osniva Savjet nacionalnih manjina Republike Srpske kao posebno savjetodavno tijelo koje sačinjavaju pripadnici nacionalnih manjina. Savjet nacionalnih manjina ima do sedamnaest članova.

Narodna skupština bira predsjednika i članove Savjeta nacionalnih manjina Republike Srpske iz reda kandidata koje predlaže Savez nacionalnih manjina Republike Srpske.

Savjet nacionalnih manjina Republike Srpske daje mišljenja i prijedloge Narodnoj skupštini o svim pitanjima koja se tiču prava, položaja i interesa nacionalnih manjina u Republici Srpskoj.

Savjet nacionalnih manjina zasjeda dva puta godišnje, kao i kada postoji potreba da razmotri akt koji je u proceduri Narodne skupštine, a tiče se prava i položaja nacionalnih manjina.

Odlukom broj 01-558/11. od 13.04.2011.godine izabrani su slijedeći članovi Savjet nacionalnih manjina Republike Srpske:

1. Vesna Temelkoska Vuković, Makedonka, predsjednik
2. Vladimir Blaha, Čeh, zamjenik predsjednika
3. Alenka Uduč, Slovenka
4. Olga Karajica, Ukrajinka
5. Saša Mašić, Rom
6. Franjo Rover, Talijan

7. Dario Atijas, Jevrej
8. Danijel Kovč, Poljak
9. Milimir Papović, Crnogorac
10. Laslo Tot Bojnik, Mađar

-Izvještaj o radu Savjeta za 2012.godine

U 2012.godinu održano je održano 7 sjednica Savjeta po slijedećem redosledu:

03.02.2012	Četvrta sjednica Savjeta
15.04.2012	Peta sjednica Savjeta
04.05.2012	Šesta sjednica Savjeta NM
23.05.2012	Sedma sjednica Savjeta
09.07.2012	Osma sjednica Savjeta
20.09.2012	Deveta sjednica Savjeta
07.11.2012	Deseta sjednica Savjeta

Na sjednicama su razmatrane aktivnosti Savjeta za rješavanje pitanja kao što su :

- promjena termina “ostali “ u Ustavu RS terminom “nacionalne manjine”;
- učešće poripadnika nacionalnih manjina na lokalnim izborima;
- povreda prava pripadnika nacionalnih manjina;
- aktivnije učešće u donošenju zakona i propisa;
- učešće u izradi Strategije za rješavanje prava nacionalnih manjina i povodom rješavanja tog pitanja su održani 5 sasatanka (05.03.2012.,03.05.2012., 15.05.2012., 01.06.2012., 25.06.2012.);
- aktivno učešće pripadnika nacionalnih manjina u radu popisnih komisija
- razmatranje budžeta
- upoznavanje poslanika NS sa radom Savjeta nacionalnih manjina

Zbog realizacije aktivnosti na inicijativu Savjeta održani su i brojni sastanci kako sa predstavnicima zakonodavne i izvršne vlasti na svim nivoima tako i sa brojnim predstavnicima međunarodnih organizacija i institucija.

-Odbor za Rome pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine

Posebno je i zanačajna uloga Odbor za Rome pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine osnovan je s ciljem poboljšanja zaštite romske manjine u BiH. Odbor za Rome je savjetodavno i koordinirajuće tijelo Vijeća ministara BiH i kao takav postoji od 2002. godine.

Prvi saziv Odbora za Rome pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine imenovan je na osnovu zaključka Vijeća Ministara BiH sa 70-te sjednice održane 13.6.2002. godine.

Drugi saziv imenovan je Odlukom o imenovanju Odbora za Rome pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na 27 sjednici Vijeća Ministara BiH, održanoj u novembru 2007. godine („Službeni glasnik BiH”, br. 99/07) na mandat od četiri godine.

Treći saziv je imenovalo Vijeće ministara BiH je na 20 sjednici održanoj 18.9.2012. godine donoseći tom prilikom i Odluku o formiranju Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH i Odluku o imenovanju članova Odbora („Službeni glasnik BiH“, broj: 85/12) od 25.10.2012. godine. Odlukama su, pored ostalog, definisane nadležnosti ovog tijela.

Odbor za Rome se sada sastoji od 22 člana, 11 predstavnika Roma i 11 predstavnika institucija. Po jednog predstavnika ispred institucija Bosne i Hercegovine predlažu: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, Direkcija za evropske integracije, Agencija za zapošljavanje Bosne i Hercegovine i Agencija za ravnopravnost polova Bosne i Hercegovine. Također, po jednog predstavnika predlažu vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Članove Odbora ispred registrovanih romskih udruženja, po principu jedno udruženje jedan glas, osiguravajući ravnopravnu teritorijalnu zastupljenost predlažu romska udruženja: iz Federacije Bosne i Hercegovine šest članova i to po jedan član ispred uredno registriranih romskih udruženja sa područja Kantona Sarajevo, Zeničko-dobojskog kantona, Unsko-sanskog kantona, Tuzlanskog kantona, Srednjobosanskog kantona i Hercegovačko-neretvanskog kantona, samostalno ili u saradnji sa registriranom krovnom organizacijom; iz Republike Srpske tri člana i to po jedan član ispred uredno registriranih romskih udruženja sa područja regije Banja Luke, Doboja i Bijeljine samostalno ili u saradnji sa registriranom krovnom organizacijom; iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine jednog člana, te ispred Ženske romske mreže jedna članica.

Odbor ima nadležnost da raspravlja o svim značajnim pitanjima sadržanim u Strategiji Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma (“Službeni glasnik BiH”, broj 67/05), te prati provođenje i predlaže aktivnosti u svrhu efikasnije realizacije Dekade inkluzije Roma 2005-2015. godina. Konkretno, Odbor je zadužen za:

- a) sistemsko praćenje provođenja Akcionog plana za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite (u daljem tekstu: Akcioni plan) i Revidiranog plana o obrazovnim potrebama Roma u Bosni i Hercegovini;
- b) donosi operativne planove i predlaže mjere za unapređenje provođenja Akcionog plana;
- c) putem svojih predstavnika inicira aktivnosti na osiguranju sredstava u budžetima institucija na nivou Bosne i Hercegovine i entiteta za potrebe realizacije Akcionog plana;
- d) prati utrošak odobrenih sredstava u budžetima institucija Bosne i Hercegovine i institucija entiteta za realizaciju Akcionog planu u sve tri oblasti te dinamiku realizacije istih;

- e) uključuje se u ostvarivanju kontakata sa potencijalnim donatorima i drugih zainteresovanih strana na osiguravanju sredstava za provođenje Akcionog plana;
- f) u cilju donošenja validnih stavova, zaključaka i preporuka, Odbor može, u skladu sa finansijskim mogućnostima, formirati stalne ili povremene komisije i tematsko-stručne grupe, a posebno u okviru implementacije Akcionog plana;
- g) svojim aktom utvrdiće sistem monitoringa realizacije utvrđenih planskih aktivnosti za Rome u Bosni i Hercegovini te pratiti metodologiju utroška donatorskih i budžetskih sredstava namijenjenih za realizaciju Akcionog plana.

Način rada i odlučivanja Mješovite komisije uređen je Poslovníkom o radu Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH. Odbor razmatra materijale i akte iz djelokruga svoga rada, te donosi zaključke, preporuke i daje mišljenje o pitanjima značajnim za romsku populaciju u Bosni i Hercegovini. Odborom rukovodi predsjednica/predsjednik, predsjedava njegovim sjednicama i predstavlja ga pred organima i institucijama vlasti u BiH i u javnosti.

Zaključke, preporuke i mišljenja o pitanjima koja se raspravljaju na sjednici, Odbor donosi, odnosno usvaja, većinom glasova prisutnih članova/ica Odbora.

Stručnu i tehničku pomoć Odboru pruža Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, a po potrebi i druga tijela, mjerodavna za rješavanje pojedinih pitanja sadržanih u Strategiji i Akcionom planu.

U proteklom periodu Odbor za Rome pri Vijeću ministara BiH se, između ostalih, bavio slijedećim značajnim pitanjima:

- Kreiranje i usvajanje Poslovníka o radu.
- Raspored Grant sredstava – pomoć romskom nevladinom sektoru za 2012. godinu.
- Revizija Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanje, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite Roma.
- Prijedlog budžeta i budžetskih stavki za raspored sredstava za Odbor za Rome.
- Raspored Grant sredstava – pomoć romskom nevladinom sektoru za 2013. godinu.
- Izrada plana aktivnosti Odbora za Rome u 2013. godini.
- Transparentnost rada Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH.
- Inicijativa za imenovanje Nacionalnog koordinatora za rješavanje problem aRoma u BiH.
- Informiranje nadležnih institucija nadležnih za provedbu popisa stanovništva o specifičnosti položaja romske populacije.
- Revizija Strategije BiH za rješavanje problema Roma.
- Iznalaženje sredstava za finansiranje rada Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH.
- Sudjelovanje u radu Komisije za odabir projekata za stambeno zbrinjavanje Roma za 2013. godinu putem posmatrača ispred Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH.
- Izradom Strateškog plana Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH za period 2014-2016.

Pored ovih aktivnosti Odbor za Rome pri Vijeću ministara BiH bavio se i ostalim aktivnostima koje su se ticale različitih inicijativa koje su upućivane ispred romskog nevladinog sektora, a koje su djelimično implementirane u zavisnosti od nadležnosti Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH.

-Pregled ostvarenih rezultata:

U navedenom periodu Odbor za Rome pri Vijeću ministara BiH je održao **devet** sjednica sa konkretnim operativnim aktivnostima putem kojih su ostvareni slijedeći rezultati:

- Kreiran je i usvojen Poslovnik o radu Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH.
- Donijeta je Odluka o rasporedu Grant sredstava – pomoć romskom nevladinom sektoru za 2012. godinu.
- Imenovani su romski predstavnici u radne grupe za reviziju Akcionog plana (stanovanje, zapošljavanje i zdravstvena zaštita), te u Stručni tim za praćenje provođenja Revidiranog plana o obrazovnim potrebama Roma.
- Kreiran je prijedlog budžeta i budžetskih stavki za rad Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH.
- Kreirani su kriteriji za utrošak Grant sredstava – pomoć romskom nevladinom sektoru za 2013. godinu. Također su izrađene Smjernice za aplikante i novi obrazac putem kojega se aplicira. U sklopu Smjernica data je i tabela evaluacije projektnih prijedloga i po prvi put je transparentno objavljena uz Javni poziv.
- Donesen je Plan aktivnosti Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH u 2013. godini.
- Izrađena je web stranica Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH pri web stranici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH.
- Odlukom Vijeća ministara BiH na 57. sjednici od 17. jula 2013. godine imenovan je Damir Ljubić, ministar za ljudska prava i izbjeglice BiH, za Nacionalnog koordinatora za rješavanje problema Roma BiH za period 2013-2015. godina.
- Održani su sastanci sa direktorima i direktoricama Agencije za statistiku BiH, te entitetskih zavoda i ustanova za statistiku. Popisnica je prevedena i na romski jezik.
- Inicirana je revizija Strategije BiH za rješavanje problema Roma, ali sama revizija ostavljena je da se radi nakon što budu poznati tačni podaci o broju Roma dobiveni popisom stanovništva 2013. godine.
- Održan je sastanak sa ministrom za ljudska prava i izbjeglice Damirom Ljubićem na kojem su predstavnici Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH dobili obećanje da će se pokušati naći posebna sredstva za finansiranje rada Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH.
- Inicirano je povećanje sredstava za rad Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH u skladu sa očekivanim aktivnostima monitoringa revidiranog Akcionog plana BiH što bi se trebalo početi implementirati 2014. godine.
- Izrađen je nacrt Strateškog plana Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH za period 2014-2016 godinu a koji će se na narednoj sjednici doraditi i usvojiti.

-Naredni zadaci:

U narednom periodu Odbor za Rome pri Vijeću ministara BiH će imati dva osnovna zadatka:

1. Pružanje podrške državnim institucijama u toku predsjedavanja Upravnim komitetom Dekade romske inkluzije u periodu juli 2014 – juni 2015, te
2. Monitoring aktivnosti utvrđenih Revidiranim akcionim planom BiH za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, stanovanja i zdravstvene zaštite.

Pored ovih ključnih aktivnosti Odbor za Rome pri Vijeću ministara BiH u 2014. godini treba usvojiti Strateški plan rada Odbor za Rome pri Vijeću ministara BiH za period 2014-2016 godina, zatim kreirati i usvojiti Plan monitoringa Revidiranog akcionog plana BiH za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanje, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene

zaštite Roma i Revidiranog akcionog plana BiH o obrazovnim potrebama Roma, te raditi na reviziji Strategije BiH za rješavanje problema Roma.

Navedene aktivnosti će najviše zavisiti od toga da li će država naći način da izdvoji sredstva za rad Odbora za Rome pri Vijeću ministara BiH, bilo kao posebnu budžetsku jedinicu unutar Budžeta za 2014. godinu ili iz sredstava izdvojenih iz Budžeta 2014. za realizaciju Akcionog plana BiH za rješavanje problema Roma.